

Incipit liber octauus de mundo et corporibus celestibus.

Distinctio auxiliā

te deo tractatū de dīnis noīb; de angeloz; pprietatib; nec nō de hoīe et ei; p;tib; et acciden; tib; et ipius cōditōib; cōpleu; mus. restat vt ad pprietates mūdi sensibilis q̄tum nobis dat; de sup; man; apponam; vt materiā diuine laudis ex pprietatib; opationū possum; elicere cōditōis. Inuisibilia em̄ dei p; ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciūt; vt dicit ap̄ls. Et iō aliq̄s mūdi hui; et cōtētoz; ipi; pprietates huic opusculo. breui sub p;pedio int;serere p;ponim; vt p; similitudinem pprietatū corpaliū. intellectū spirituale et mysticū facili; i; dīnis scriptur; accipe valeā; Apprietatib; itaq; mūdi inchoandū ē.

¶ Quid sit mundus. ¶ Capitulū. j.

Mundus itaq; vt

dicit Mercurius dicit; trib; modis. Nā mūd; dī; dīnus itellect;. mūd; et; archetip; incorpēns. inuisibilis et eīn; ad e; exēplū mūdus sensibilis ē creat; sic dicit Boeti;. Tu cūcta sup;no ducis ab exēplo pulchrū pulcherrim; ipse. Mundū mēte gerēs. similiq; imagine formās ē. Secūdo mō dicit; mūd; oīa q̄ celi ambitu; p;inetur vt celi; i; q; sydera lucēt. ignis in quo oīa calent. aer in q; oīa viuētia spirant et vident;. Aqua q̄ terre latera circūcingit terra q̄ oīa inferiora sustinet atq; nutrit. de q; dī; mūd; p; ipm; fact; ē. Tercio dī; hō; mior; mūdus. q; totius mūdi imaginē i; se repñtat. Est itaq; p; mūdus etern; in dīna mēte eternalit; p;manēs secūdu; mūdus p;petu; est dīna voluntate eē p;petuū et originē ex illo cōtrahēs. terci; scdm; qd; est p;petu;. scdm; qd; ē caducus oīm; similitudinem in se gerēs. De primo aut; mundo et de tercio i; p;cedentib; dictū ē. Nūc de mūdo sensibili dicendū est. Mūdus igit; vt dicit Marcian;. est vniuersitas creator; cōglobata. i; spere moduz; Nam mūdus spericā et circularē h; spēm et figurā. Nec fuit vt dicit Marcian;. alia figura mundo ita congrua sicut orbicularis et rotunda et hoc propter vniuersitatis perfectionem. et propter illam quam habet in esse perpetuo cum suo opifice qui sine caret in esse perpetuo cum suo opifice qui sine caret in principio configurationem. Mundum autem totum philosophi in duas partes diuiserunt. quarum nobilior et simplicior; pars superior; et actiua a circu;

lo lune se extendens vsq; ad planeticam regionem. Altera pars est inferior; passiva que a lunari globo incipit et vsq; ad centrum terre inferius se protendit. Istum particularem mundum inferiorum describit Marcianus. Mundus inquit est circulus ex quatuor elementis eisdem totis in spere modum conglobatis terram in medio vndiq; defixam eternis celi raptibus circumcurrens. Ad istius mundi compositionē creauit dīna virt; primordialē materiā in qua velut in quadam massa erant potēcialiter quatuor elemēta nō distincta sicut mō; serāt permixta. et illa massa yle a platone in thimeo ē vocata ex qua diuina sapientia omnia elemēta. et elemētata cōposuit et produxit et p;rijs qualitātibus i; regionibus ordinauit singula et distingxit. Nam qd; in illa materia calidum fuit et siccum cessit in materiam ignis quem ratōne sue leuitatis diuina sapientia superius collocauit. Quod vero frigidum et siccum in summa fuit cessit in materiam terre quā sua pōderositas et cōpactio infer; posuit. Qd; aut; calidum et humidū fuit. in materiā aeris cessit. Qd; vero frigidū et humidū in materiā aque cōuertit. Et hec duo elemēta h; maiorē vel miorē leuitatem et rarefactibilem subtilitatem in medio ignis et terre collocauit. Unde istā materiam primā plato vt potuit in thimeo sic descripsit. Fuit eī yle. id est prima materia sine qualitate. et sine quātitate. sine colore. sine specie. sine loco. sine tempore. inter aliquam substantiam et nullam existens ē. Hec verba multum sunt difficilia tamē sic exponunt;. quia dicit; fuisse sine quantitate. non quia omnino fuerit sine omni quanto. sed quia non fuit determinate quantitatis. quo ad nos sicut gigas dicitur imēsus quātuz; excedit aliorum hominum quantitatem. Ideo etiam sine qualitate dicitur. quia non habuit a qualitate aliqua specialiter nomīari. nō em̄ potuit plus calida q̄ frigida dici. nec ecōuerso. et sic de alijs. Sine colore. quia nō habuit aliquē colorem innatum in aliquo elemento. Sine tempore fuit quia nondum fuerant tempora et temporum vicissitudines quando hec materia est creata. Sine loco fuit. quia non habuit determinatum locum plus sursum q̄ deorsum. nec plus in latum q̄ in longum. Inter aliquā substantiam est et nullam. quia nulla substātia materialis p;cessit illā. sed aliqua est secuta. Materiale igitur principium mundi inferioris fuit illa materia inuisa scilicet prima materia cōmunis que omnium formarum et qualitatum fuit susceptibilis. que etiam sub diuersis speciebus et

formis cōseruat. **P**ermanet eīm hec materia q̄
ad substantiā incorrupta q̄uis continue q̄ ad
qualitates trāsmutabiles alteretur. quia ista
materia que mō p̄ rarfactōem manet sub for-
ma ignis et sub igne. statim p̄ cōdensatōem in-
duet formā aenis que pu^o sub specie ignea fuit
ignis. **E**x quo patet q̄ prima materia qua mū-
dus materialiter cōstat est ingenerabilis et icor-
ruptibilis a qua om̄ia materialia incipiūt et in
quā redeunt tanq̄ ad matricē. **M**undus itaq̄
ex rebus multis compositis et contrarijs est cō-
positus et tamē in se est vnus. **M**undus enim
vnus est numero et nō plures mūdi. et hoc pro-
pter materie vnitatem sicut in libro dicitur de
celo et mūdo. **O**ccupat eīm totam materiaz su-
am sicut ibi dicitur in capitulo de eter. mū. **M**ū-
dus ergo de quo hic loquimur non est diuisus
in se neq̄ diuisus h̄m substantiam q̄uis ī ipi^o
ptibus inueniat cōtrarietas. quo ad aliquam
qualitatis repugnantia. **S**umma eīm et neces-
sariam habet mūdus in suo toto cōuenientiaz
et q̄si quādam. musicam armoniā q̄uis in aliq̄
bus ei^o ptib^o propter qualitates repugnantes
aliquā pati dissimilitudinem videat sic expresse
dicit **Aug.** sup gen. **T**ransibit autē mundus iste
quo ad istam passibilem quā modo habet specie
et figuraz. **S**ed p̄manebit in esse p̄petuo q̄ ad
substantiam et naturā sicut idem asserit **augusti**
Et dicit glosa ibi. **C**elum autē et terra transeūt
zē. **M**ath. v. **E**x quo patet q̄ mund^o rōne sue
mutatōnis est admirāndus. nihilomin^o tñ p̄pter
materie nobilitates. et forme. virtualem actua-
litatē. et p̄ p̄sequēs. p̄ductōis et generatōis rez
tam facilem potestātē tam ipse mundus q̄ mū-
di opifex deus sup om̄ia est laudandus. **N**ulla
eīm est tam uilis tam infima in tota mūdi machi-
na pars sine particula in qua tam ī materia q̄
in virtute et forma mūdi quedā est differentia
sed cum armonia est pars summa. **R**az illa ps
mundi que h̄m naturaz purior et simplicior est
atq̄ nobilior. vniformem habet inclinationez et
appetitum ad nobilioris forme susceptōem. et
que spūalior magis est inclinabilis ad formam
spūaliorē. **U**nde materia celestis simplici-
orem et nobiliorē exigit formam q̄ elemēta-
ris. et etiam ipsa materia celestis nobilior est et
simplicior in nobiliori corpore vt in sole q̄ ī lu-
na vel in mercurio vel in marte. **M**ateria enim
elementaris nobilior est in igne q̄ in aere vel in
ceteris vnde grossior est materia in terra q̄ in
alijs. **N**am ibi sunt plures ptes materie aggre-
gate h̄m **aristo.** vnde dicit q̄ ex vno pugillo ter-
re fiunt decem aque. immo materia vnus ele-

menti purior est in vna parte q̄ in alia. sicut di-
citur in primo methozum. partes enim ignis su-
periores nobiliores et simpliciores et ptes ter-
re centrales sunt grossiores cōpactiores et im-
puriores. **C**um enim partes mixtorum sunt ab
elementis h̄m quod partes elementares sunt
puriores vel nobiliores fiunt mixta simpliciora
vel puriora. **E**t h̄m quod econuerso est in ele-
mentis econuerso est in mixtis. **N**obilior itaq̄
materia mundi constitutina. nobiliori indiget
forma. **E**t ideo solz disponi materia h̄m quod
exigit forma. quia si de terra debeat fieri ignis
oportet vt materialis terre grossicies subtilie-
tur et depuretur. et spūalior et simplicior ef-
ficiatur vt sic simpliciori forma scilicet ignea in-
duatur. **E**t vt breuiter dicam necesse est vt h̄m
forme proprietatem ipsa materia preparetur.
Consideratur itaq̄ mundi nobilitas h̄m sui p-
tes digniores et etiam effectus nobiliores. **E**t
ideo pars mundi superior reputatur dignior
quia ibi materia est purior et forma est pulcior
et virtus amplior in superioribus inuenitur.
Tanto enim mundus in vnuerso pulcior est
et decentior redditur quanto de forme pars
mundi inferior superioris pulcritudine. decen-
tiori gloria insignit sic dicit **Augustinus.** que-
dam pfectio caritatis et virtutis que in supiori-
bus preexcellit. ad pfectionē inferior et deco-
ratōem continue se diffundit. **Q**uod etiam vide-
tur infima pars mūdi in decore et luminositate
amississe hoc recuperat in secunditatis gratia et vir-
tute. **N**on enim minus ē admirāda terre virtu-
osa secunditas in p̄ductōe herbarū arborum
florum et fructuū in generatione varia etiaz re-
ptilium. **I**n varia p̄ductione metalloū gēma-
rum et lapidum. q̄ sit admirāda celi claritas cū
diuersitate suozū orbiū et astroz. **E**t q̄uis mū-
dus tam laudabilis rerum differentijs sit diu-
ne virtutis insignitus potētia. multis tñ defecti-
bus et conditionibus miserabilibus q̄tum ad
eius inferiorē ptem vndiq̄ est subiectus. **R**az
mundus iste q̄uis videatur esse genitor et nu-
tritor corporum. carcer tamē est spūituū et ani-
marū durissimum exilium est ac locus miseria-
rum innumerabilium et penarum. **N**am mun-
dus locus est reatus et transgressionis. **I**ncola-
tus et peregrinationis. doloris et lacrimatōnis
laboris et fatigationis. horrozis et confusionis
motus et mutationis. fluxus et alteratōnis. trā-
situs et corruptionis. insolentie et perturbatio-
nis. violentie et oppressionis. fraudulencie et de-
ceptionis. **I**n mundo nihil aliud inuenitur q̄
vanitas malignitas. cupiditas. anxietas. de for-

mitas. et vetustas. Mūdus notos afficit et diligit. ignotos abijcit et cōtemnit. mūdus multis obest paucis prodest. Amatores suos decipit et fallit. Nam multa p̄mittit. s̄ ad vltimū pauca soluit. cōtemptores suos ad modū vmbre insequitur et apprehēdere nō desinit. sed suos sequaces fugere satagit et cōtendit. Quos maxime diuitijs et honorib; hic extollit. in fine maxime depauperare et deijcere consuevit. Et vt verbis beati Grego. vtar fugiendus ē mūdus etiam si p̄speris nos malcet. Qui ergo tot calamitatib; pulsatur quid aliud q̄ vt deserat clamat. Et hec de p̄rietatib; mūdi in generali dicta iam sufficiant.

De celoz distinctōe. Capitulū. ij.

Nunc ad describendas p̄rietates et aliq̄s de celo et eius p̄tib; xp̄o adiunāte manum apponamus. Nam celū angeloz et hoīm bonorū locus ē et inhabitaculum vt dicit Beda. Celum aut̄ fm̄ sc̄oz traditōes aliud ē visibile aliud inuisibile. Celū aut̄ visibile ē multiplex. sicut dicit glosa sup̄ deute. x. ibi. celuz dñi dei tui est et celum celi. Septem sunt celi scilz aereuz. ethereū. olympēū. ignēū. firmamētū. aqueū. empireum celū sc̄z angeloz. Celum itaq̄ aereum vocat̄ medium aeris intersticiū. qd̄ a grossis vaporib; aque et terre nō per om̄ia est infectū vnde illa pars aeris purior. et ab inferiorib; q̄litatib; impermixtior propter sui puritatem et dyaphaneitatem siue naturam transparentez celi nomine nuncupatur sic̄ dicit sup̄ Mathe. xij. volucres celi comederunt illud zc. Celum ethereum fm̄ quosdam vocatur supremum aeris intersticiū quod immediaciū spere ignis est coniunctum et dicitur ethereum. quia illud medium inter ignem et aerem confinium est splendoris et illuminatōnis receptiuum. Etheros enim grece splendor dicitur latine vt dicit ysidorus. Celum vero igneum fm̄ quosdam vocatur centrum spere ignis propter ipsi ignis puritatem subtilitatem et summam quam habet pre ceteris elementis actualitatem et propter alias quasdam nobiles quas consequitur ex vicinitate orbis planetarum proprietates. Scdm̄ gregorium autem super locum illū iob Intuere celum et contemplare ethera zc. Nomine etheris intelligitur tota regio a luna vsq̄ ad stellas fixas in qua sunt orbis et circuli septem planetarum. Quere infra proximo de ethere quid super hoc sentiat Marcianus. Alexander sic̄ ordinat septem celos dicens. Pri-

mu celum est luminis datiuum vniforme et non motum scilicet celum empireum. Secundum celum donatiuum dicit esse luminis vniforme et motum scilicet aqueum et cristallinu. Tercium datiuum luminis non fm̄ omnē partem luminositatis vniforme et motum vt celuz stellatum. Quartum est receptiuum luminis sine calore scilicet olympicum. Quintum est receptiuum luminis cum calore scilicet celū igneum. Sextum est receptiuum luminis coniunctum cum parte superiori et dicitur celuz ethereum. Septimum est receptiuum luminis coniunctum cum parte inferiori scilicet aereum. Et sic videtur vocare olympum regionem orbium planetarum. quia illud spacium est continue luminosum. Firmamentum autem vocat celum primum fm̄ philosophos et vltimum in cuius conueritate sita sunt corpora syderum et stellarum. Nam philosophi non ponunt nisi solum celum vnum. immo vt dicit basilius i exameron. Prius philosophi linguas corroderent q̄ plures celos esse consentirent. Illud autem celū sc̄z firmamentum sic̄ describit aristoti. in libro de causis elementorum. Celum inquit est quintum elementum ab elementis inferioribus discretum naturali proprietate ac distinctum. Neq̄ enim graue est quia tunc descenderet. neq̄ leue. quia tunc forsā ascenderet. quia si esset vnum ex quatuor. vel esset compositum ex quatuor. ingrederetur in ipsuz corruptio vniuersaliter vel particulariter. immo sicut dicitur ibidem. Creator posuit ipsum causam et principium generationis et corruptionis. Et ideo necesse fuit esse ingenerabile et incorruptibile ne pro querendo generationis et corruptionis principio esset abire ad infinitū. Est autem celum illud inquietum et mobile vniuersaliter. cuius motus est reuolubilis supra mediū sc̄z sup̄ axē q̄ stat fix⁹ int̄ duos polos imobilē sc̄z meridionalē et septentrionalē et illd̄ celū ē finitū q̄ ad dimensōz et loci extēsiōē ē septēnū q̄ ad motū. Mouet̄ em̄ a motoē infinite potētie. i. a deo q̄ ē sblimis et glis⁹ i secula. hucusq̄. Aris. i. li. d. ca. ele. Vocat̄ at̄ polos duas stellas i sumis celi extremitatib; i ipsi medio sup̄ et infer⁹ collocatas q̄z vna ē sup̄ posita in medio celi ad septētrioz et dī pol⁹ arctic⁹. Alia est ex opposito ad meridiē et dicit̄ pol⁹ antarctic⁹ q̄si cōtra polū arcticū posita. Int̄ duos istos polos q̄si inter duas sui extremitates celum oblique mouetur ab oriente vsq̄ ad occidentem. et ab occidente iterum vsq̄ ad orientem. et hoc semper vniformiter sic̄ rota moue-

tur circa aeternam. unde aeternam vocat aristo. quādam
lineam intellectualem porrectā a polo vsq; ad
polum dyametricā et extensam. circa cuius
medium totius celi ambitus equaliter circūfer
tur sicut ibidem dicit cōmentator. **De** istius ce
li natura dicit in libro de ce. et mun. fm nouam
trāslationē. **Celum** inquit est vnū compositus
ex materia qm̄ continet naturam ex qua et celū
nomiatur. que est vltimus incessus totius scilz
vniuersi. et sequit̄ in eodem. **Non** sunt neq; fu
erunt. neq; erūt celi multi. **Celum** em̄ est vnum
pfectum completum cui nō est simile. neq; ē lo
cus extra celum neq; corpus. neq; vacuitas. ne
q; plenitudo. neq; tempus quod est numerus
motus. unde illic est vita fixa scz extra vltimū
et est sempiterna. que neq; deficit neq; finit̄. et
illa est vera vita. **Item** idem ibidem. celus neq;
fabricatū est neq; generatū. sed simplex est. cui
motus est equalis in quo nō est diuersitas et est
motus eius singularis et circularis cuius motor
est spūs qui mouet illud sua volūtate. et conti
nuatur radius celi cum radio ignis et cōiunct
est cū illo ad vtilitatem hoīm propter pmanen
tiam vite. **Firmamentū** itaq; vocatur celum. qz
solidum est et firmum. quia terminū habet in
transgressibile vnde p̄ nimia firmitatis sui per
manētia incorruptibilis est res et immutabilis
tam in substātia q̄ in forma. **Est** aut̄ forma ei
spherica et cōuexa quo ad ea que sunt supra ce
lum cuius mot⁹ est naturaliter circularis et mo
uetur oblique et circulariter ab oriente ad occi
dentem. voluitq; secum et circūducit motu sim
plici et vniiformi infra diē et noctis spaciu
totū qd̄ sub ipso est. vsq; ad ignis regionē. vn
de orbis septem planetarū secum rapit et circū
ducit. **Om̄e** aut̄ qd̄ sub ipso est vt dicit raba
n⁹ virtuti ei⁹ motiue obedit ordie vniiformi et im
pturbato. virt⁹ qz ei⁹ motiua sic ipemet dicit su
per expositōe gen. extēdit se vsq; ad inferiora
hec elemēta. vn̄ et ignē superiōrē credit secū cir
cūrotare. p̄uēit qz h⁹ motiue virtutis actio vsq;
ad aerē et vsq; ad aq̄s in q̄b q̄ ad fluxū et reflū
xum. maxiaz facit exuberatōs. **Hec** aut̄ tria ele
mēta scz aer ignis et aq̄ obediūt qd̄ motui ce
li sed nō vno mō neq; vno ordie ipm̄ imitatur
sed fm̄ magis et minus et qd̄ superius ē et leui
us et puri⁹ obedit magis et qd̄ est minus tale se
quit̄ tardi⁹ et obedit minus. **Terra** huic celesti
motui nō obedit et virtuti vt ab eo suscipiat lo
cale motōnē. q̄nis ad pducēdas ex se species
diuersas ei⁹ suscipiat im̄p̄siones. habet igit̄ fir
mamentū sic dicit idē raba⁹ qd̄ ad motū ince
sum vniiformē. ordinatū et im̄pturbatū. omniū

tamē motū velocissimū. vnde ne ppter veloci
tatem motus eius mūdi machina dissoluat. re
tardat ordinato motu planetarū. et sic motus
eius impetus motu cōtrario moderat. **Do**ue
tur quoq; et quiescit. quia licet in p̄tib; mutet si
tum. tñ in toto neq; sitū mutat neq; variat locū
Turbatis igit̄ inferiorib;. et q̄si casualiter flu
ctuātib; celū cū suis orbib; ordis sui tenorez in
puncto nullaten⁹ derelinq̄t. **Un̄** motus celi est
toci⁹ t̄pis primū subiectum et modus et regula
oīm motū alioz. **Est** igit̄ firmamentū mediāte
motu suo generatōis et corruptōis in mundo
inferiori principū effectū. **Cuius** rō est vt dicit
raba⁹. qm̄ firmamentū sui lumis virtutē ge
neratōis effectiua ad terrā tanq; ad p̄p̄ū cē
trum dirigū et destinat. et radios suos in terre
supficie aggregat maxime et coadunat. sic oñ
ditur i scia p̄spectiua. **Om̄e** em̄ corpus spericū
concauū et lumiosum in quolib; puncto sui di
rigit vnā lineā radiosam in centrū illi⁹ corpis
lumiosi ad superficiē illi⁹ centri. et quāto quelib;
linea radiosa est vicinior alteri linee exenti ad
supficiez centri. tāto ex vicinitate vnus ad aliā
est fortior ad imprimēdū in cētro effectū suū
Ex quo maifestū est qd̄ cū corpus celi sit spericū
cōuexū et lumiosū. et terra ista magnitudi
nis celi nō obrineat nisi vicē puncti cū sit cētrū.
in terra necessario fit maxia aggregatō celestū
radioz. **Ex** quoz virtute et cōtactu fit maxima
generatio et pductio rerū generabiliū in terra
que ē centrū ipius firmamēti. et q̄nis sit princi
piū generatōis celi. non tñ recipit generatōem
in se vel corruptōem vel diminitōem vel au
gmentū. **Nam** celū in sua substātia habet sim
mam simplicitatem vniiformitatē. et puritatez
nullam habens p̄tium diuisionem nec contra
rietatem. et ideo nullam habet ex se potentiam
ad corruptibilitatē. vnde sic arguit aristo. i li
bro de ce. et mun. **Om̄is** inquit corruptio est ex
cōtrarijs. celo aut̄ nihil inuenit cōtrarium qua
re celum nō corrupitur. **Celum** etiam q̄nis sit i
se et ex se vniiforme tñ habet necessario plures
orbis et circulos in figura et magnitudine lon
gitudinis et latitudinis differentes propter di
uersas mansiones quibus indigent mortales.
vt dicit aristo. in libro de causis elemento
rum. **Nam** si scdm̄ vnā dispositionem et mē
suram reciperet mundus inferior influentiam
radioz periret alimentum mortalū et gene
ratio omnium inferiorum. **Et** ideo necessariū
fuit motū celi esse obliquū vt ex eleuatōe et de
pressiōe orbium nunc calor nunc frig⁹ in cētro
generetur vnde si directe celum moueret quo

ad nostrū situm. omnia calore vel frigore in nro situ habitabili cōsumerent vt dicit Aristo. Nec solum attenditur in celo puritas et incorruptibilitas ex parte materie verū etiā pulcritudo et claritas ex parte forme vt dicit Aristo. in libro de sensu et sensato. Celum in sui natura splēdum est. sed in ptibz eius ē differētia. Nā ī stel-
 lis est maior aggregatio lumis q̄ in alijs ptibz ipsius celi. Unde ex parte forme habet rotūditatem cū cōuexitate p̄uexitatē cū claritate. dyaphaneitatem siue trāsparentiā et p̄spicuitates vniformitatem in toto sed in partibz diuersitatem. ex mutuo cōcursu orbium et motu cōtrario planetarum dicunt sapientes generari concentum et armoniacam suauitatem. vnde Macrobius in libro ciceronis. exponens scipionis somniū ī. vi. de rep. libro. Impulsu et motu iporum orbium efficit sonus ille qui acuta cū granibus temperās. equalē sonū facit et concentus ē. Præter hec dicit in libro de ce. et mun. ī fine q̄ celum motus sui cōtinuitate inflāmat illud super quod monet. vñ ether ex motu celi ignitur. Motus em̄ causat calorem. vnde ibidē dicitur per se et sensibilibz inuenit q̄ ex motu fit calor et ex quiete frigiditas et iō calor materias emollit. et dissoluit frigiditas vero aggregat et cōstringit vnde partes elemētares motui celi vicini existētes ceteris partibz mūdi inferioris sunt calidiores vt patet in igne et ī aere. In tercio aut elemēto scz in aq̄ est motus debilitatus et iō ī ea ē frigiditas sed n̄ in vltimo. In q̄to at scz in terra propter elongatōem a motu celi fit cōstricō in vltimo propter calozis absentiam dominium frigiditatis. Et iō terra permanet quiescens et perhēnis vt nō moueat sicut dicit Aristo. ibidem. Nobilitas itaqz celi attenditur in materia et substātia in forma in motu in situ. in substantie sue simplicitate puritate et p̄p̄tuitate. In forme claritate dyaphaneitate siue p̄spicuitate et in spherica orbicularitate. In motus vniformitate velocitate et in virtuositate ī situs sublimitate. qz ad situm a centro terre maxime distat et in dimensua quātitate. quia eius magnitudo imāgiatōem. immo rationis mensuram superat in potestate. quia omnia inferiora sibi subdita regulat ordinat et mensurat. Et qd sup omnia mirabile est. omnia inferiora celū ordinat et immutat et tamē a nullo inferiori se immutatōz aliquā recipit. nec aliqd sibi dissimile ī natura et virtute aliq̄ ipō celesti corpi se cōformat.

De celo aq̄o siue cristallio. Cap. iij.
Extum celum
 aqueū siue cristallinum qd ex aquis positis sup firmamētū dinitatis potētia e formatū. aq̄s em̄ esse sup celos collocatas diuine scripture auctoritas nobis tradit. q̄ ita sunt leuigate et subtiliate. q̄ in materiā celestem sunt cōuerse. et iō p̄manent ibi fixe. Beda tñ dicit q̄ aque ille celestes non vaporali tenuitate. sed gratili quadā soliditate virtute diuina sup firmamētū sunt suspēse. et hoc ad impetus firmamēti moderatōz vel ad calozis generati ex eius velocissimo motu repressiōem. Opinio em̄ fuit Bede q̄ celū ignee sit nature sicut platonici posuerūt. Tñ dicit Beda. Celū est subtilis et ignee nature rotūdum a centro terre equalibz spacijs collocatū. Et iō forte Bede videbat q̄ ideo fuit necesse ibi esse aq̄s vt calor ille celestis ad tēpamētū duceret et q̄ ex tali inflāmatōe mūdi inferioris dispēdiū nō pate-
 ret. ex frigiditate em̄ naturali illarū aquarū sup firmamēti verticem positarū dicūt aliq̄ stellas saturni esse frigidā. p̄ illā quā hz rōne sui sit cum firmamēto vicinitatem. Dicunt etiā q̄ firmamentū p̄ virtutē aquarū illarū in frigidatuz in frigidat orbē saturni sibi magis proximū z vicinum. Sed q̄liter istud posset fieri rōnabiliter nō ē p̄spicue rōne vtētibz iudicandū. Nam cū aquosa substātia rōne vtriusqz qlitatis sue scz hūiditatis et frigiditatis celesti substātie penitus sit p̄traria. nō est bene liquidū philosophātibz qualiter int̄ corpora tam disparia et cōtraria possit vnitas aut cōcordia aliquāliter cōueniri. Et tamē scriptū ē Job. xvij. Qui facit cōcordiā in sublimibz suis. Ideo alio mō sentiunt et opināt moderni q̄ iteriora philosophie spectamina profundius vt arbitroz sunt scrutati. Dicit em̄ Alexander q̄ aq̄ ille que sup celos sūt nō sunt ibi posite vt frigide et fluxibiles et hūide vel etiā sic solide. cōgelate. et pōderose. Iste em̄ p̄prietates sunt etiā int̄ se hntes cōtrarietatem et sibi mutuo repugnātes. sed potius p̄ ordinatōes diuine sapiētie aque ille sup firmamētū sunt sub mobilissima nature sue cōditōe diuinit̄ collocatē. put nature celesti maxime sūt p̄pinque. Et hec qdē est p̄prietas p̄spicuitatis et trāsparetie que principaliter et substātialit̄ inuenit̄ in natura aque ratione cuius habet cōuenientiam et cum celo empireo et etiam cum firmamento. Et ideo posuit dominus aq̄s inferioris sub rōne frigidi et humidi. cum alijs cōditionibz necessarijs ad generatōem et corruptōz

et easdem posuit superius in rōe perspicui pro:
ut fuit necessariū ad vniuersitatis cōseruatōez
Et ideo dicit celum esse dictum aqueum et cri:
stallinū rōne mobilitatis et pspicuitatis. **E**st ei
pspicuum ad modum cristalli. a superiori celo
scilicet ab empireo. lucem vel lumiositatis ple:
nitudinem recipiens ⁊ receptā ad inferiora dif:
fundens. et ideo dicitur celum quasi nobis inui:
sibile et occultum. cristallinū hō quia durum
Et iō i sūmo dī cristallinū. **N**on qz durū sic cri:
stallus. **S**ed quia vniiformiter est lumiosum et
pspicuum. **A**queum autem dicitur quēadmodū
aqua ex sua subtilitate et mobilitate mouet. et
illud motum mouet celum pximum et illud vl:
terius monet quod sibi est ppinquum. **E**t iō
magis illud celum quod mouet inferiora. inferi:
orum mobilium precipue est cōseruatiuū ⁊ vt
dicit alexander.

De celo empireo. Capitulū. iiii.

Celum empireū
ē p̄mū ⁊ sūmū celū. loc⁹ angeloz re:
glo et habitaculū hōoz. **E**t dicit a pir. quod ē
ignis quasi totum igneum sic dictum nō ab ar:
dore. sed potius a lumie et splēdore vt dīc ysi.
Istud em celum summe est lucidū. influens lu:
cem et splēdorem sup celum cristallinum sibi
ppinquum et proximū. **E**st autē de natura sua
vniiforme sine stellis. ⁊ speriforme vt dīc dama.
Ideo est spericū. vt rerum spūalium et corpo:
ralium sit contentiū. **E**st em naturaliter quiet:
um immobile scilicet et immotū. vnde illud ce:
lum non necessarium est propter cōtinuatōem
generatōis inferiorū. sed potius vt dicit alexan:
der ad cōpletōem vniuersū genere corpoz. se:
cundū determinata extrema ad mediū opacum
in summo scz terrā. et lumiosum in summo scz
celū empireū ⁊ vtrūqz corp⁹ scz extremū sup:
remum et infimū. est de se imobile et quietū. **I**sti⁹
celi pprietates describit raban⁹ vtens verbis ba:
sili⁹ i exameron sic dicēs. **C**elū empireū ē corp⁹
p̄mū. natura simplicissimū de corpulētia hōis
minimū qz subtilissimū. p̄mū mūdi firmamen:
tū. quantitate maximū. qualitate lucidū. figura:
tione spericū. locali situ supremū. qz a cētro re:
motū. amplitudie sua spiritūū et corpoz visibi:
liū et inuisibiliū cōtentiū. dei summū habita:
culū. licet em deus sit vbiqz tamē spālīter dicitur
esse i celo. qz ibi relucet potissime sue virtutis ope:
ratio. ⁊ iō celū dicitur spālīter sedes dei. qz i corpo:
re mūdi species celi pulcrior est vt dicit Dam⁹.
In celo diuina virtus manifesti⁹ operat.

De ethere.

Capitulum. v.

Ether grece splē
dor dicitur latine. **E**ther fm yfido.
est superior regio supremi intersticij
aeris et ignis vbi est perpetuus splendor lumi:
nis siue lucis. anaxagoras autem dixit. nomen
etheris est nomen ignis. **E**t hoc putauit vt di:
cit aristo. propter ipsius inflammationem q̄ cau:
satur ex velocitate sui motus. **U**nde fm ipz
anaxa. omne inflamans ⁊ inflamabile vocatur
hoc nomine. **M**arcianus autē dixit q̄ ether est
locus ab inferiori mundo separatus inuisibilis
respectu inferiorū que patiuntur multiplicē va:
riatōem. **I**n ethere hō vbi dies est perpetuus
nox diurno lumini nō succedit nec mirū. qz ad:
tam altum locum vmbra terre que noctis cau:
sa est in ethere nō accedit. **S**cdm aristo. hō i li:
bro methozum. ether nihil aliud est q̄ vni ele:
mentū. nec est ex elementis quatuor. quicqd̄ ei
supra lunare globum est nature est separate a
natura inferiorum elementoz. vnde ether ne:
qz est graue. neqz est leue. neqz rarum. neqz den:
sum. neqz p̄ alterius corporis penetratōem di:
uisibile. **N**aturam enim etheream nulla ingre:
ditur corruptio vel alteratio vniuersaliter vel
particulariter quod ei accideret si ex elementis
compositionem aut originem cōtraxisset. **A**na:
xago. tamen dicit q̄ ether est aer inflamatus
et dicit quod quandoqz descendit inferius et
iterum occultatur. vnde propter sui subtilita:
tem. nūc sursum. nunc deorsus regiratur. vnde
terremotus gignitur ex virtute etherea in ter:
re visceribus occultata. **S**ed dicit aristotil. q̄
sermo iste est error. quoniam subtile non descē:
dit deorsum et etiam si descenderet hanc ope:
ratōem non faceret. **S**cdm Mac⁹. autē splē:
dor etheris sub spera celi per ambitum totius
mundi rutilat ⁊ refulget. continet autem i se o:
bes septem planetarū qui mouētur cōtra mo:
tum firmamēti. **I**nferior itaqz ps etheris velo:
citate sui mot⁹. inflammat superiorē ptem materie
elemētaris et ex illa inflammatōe gignitur spera
ignis. sic dī in li. de ce. ⁊ mūdo in fine. **E**x mate:
ria em sic ignita nō gignit nec inflammat ipse ether
quia ab inferioribus recipit nō aliquā immuta:
tōem q̄uis inferiora ab ipō immutent.

De spera celi.

Capitulū. vj.

Spera celi vt di:
cit yfido. est spēs qdā in rotundū for:
mata ab eodē in idē circa suū cētrū

equis spacijs circulariter reuoluta. hanc speraz neqz principiu neqz finem habere pbi asserunt. Ideo ppter sui circularitatem vbi incipit et vbi finiat nō facile apprehendit. nec fuit aliqua figura celo puenientior q̄ spherica. tum ppter simplicitatē. tum ppter capacitatē. tum etiā ppter vniūformitatē vt dicit ysidus. Spera itaqz fm Aphraganū est orbicularis superficies celestis cor poris in quo fixe stelle cōtinent et spera duobz polis circūuoluit. quoz vnus est septētrionalis qui nunq̄ nobis occidit et dicitur polus arcticus id est borealis. Alter polus ē antbarticus seu australis qui nunq̄ a nobis videtur. vel ppter nimitā a nobis elongatōem vel ppter terre interpositio nem. Inter istos duos polos quasi inter duas mūdi extremitates spera celi voluit et mouetur et cum ipi^o motu stelle in eo site ab oriēte in occidentē. et iterū ab occidentē in orientē motu diurno et nocturno. xxiiij. horarum spacio circūferunt. Tanta autē celeritate spera celi circūferunt q̄ nisi aduersum eius p̄cipitem cursum planete occurrerent et eius impetū moderarēt machina mūdi dissolueret. et ideo fm Aphraganum septē ozbes planetarū sunt sub spera mutuo se interfecātes per quos planete motu consono incedētes. raptui firmamētū obuiāt et etiam eius velocitatē reprimūt et retardāt. voluit autē tota spera. moles oblique circa mediū. scz circa axem. Est autē axis quedā linea intellectualis que recte p mediā pilam spera tendens in duos polos se extēdit circa quā celi ambitus quasi rota circa axē circularitē se reuoluit. Cardines autē celi sūt extreme ptes axis q̄ infiguntur ipis polis. Et sūt cardines dicti. qz sic cardo hostij ī poloz cōcauitatibz reuoluit et sūt isti cardines cōnexi recurui scz circūflexi vt dicit ysidus. Spera hō celestis medietas dicitur emisperium scz ps q̄ a nobis totalitē videtur. s̄ ob defectū visus terre cōiungi putat vñ et circulus vbi finit orion. i. visus terminatio nūcupat vt dicit ysidus. Recollige igitur breuiter ex p̄dictis. qd spera celi ē luminosa substantia lumis vsqz ad cētū suū id est. vsqz ad terrā diffusua. cui^o circūferētia ē a centro terre remotissima. Et idē illa que in celo sūt maxima. nobis ppter summā distātiā videtur esse minima. oīm inferiorū est cōtentiua. oīm inferiorū est ordinatiua informatiua. generatōis et vegetatōis effectiua sibi p̄trarioz raptiua et attractiua. Nam mot^o sui violētia planetas sibi obuiātes post se trahit. fm armoniā est p̄cessiua. Nam sic dicit Aristot. ī libro de proprietatibz elementoz ex ordiato spera motu et cōtrario planetarū occurrū. gignit in orbe stridor. i. armoniā vñ

Macrobi. impulsu et motu ipoz orbū efficitur sonus ille et acutus cū grauibz tēpatis efficit cōcētus varios et diuersos. s̄ ppter nri audit^o defectū et illi^o soni excessū armonia illa a nobis nō audit sic moueri solē videre nō possum^o q̄uis citissime moueat. Quā radioz claritate acies vis^o nostri superat.

De circulis celi.

Capitulū. vii

Q Circuli celi sunt

plures qz duo sūt visibiles scz galaxias et zodiacus. Alij sūt inuisibiles scz circulus equinoctialis diuidēs duo emisperia. tāgens zodiacū ei ariete et ī libra. Alius ē circulus solstitialis estiuales eo q̄ sole in eo exite. fit solsticiū estiuale. Iste circulus tāgit zodiacū ī cācro et ē q̄si cōiunctio nri habitabilis et torride zone. Ali^o est parallellus sine circulus septētrionalis sine arcticus et ē quasi diuisio nri habitabilis et frigidū habitabilis. Circulus hō qui ē ex pte torride zone et alteri^o habitabilis zodiacū tāgit ī capricorno et dicitur iste circulus solstitialis hyemalis. eo q̄ sole exite in eo fit solsticiū hyemale. Ali^o ē parallellus sine circulus antbarticus seu australis vers^o austrū et opponit^o arctico parallelo. Dicitur autē hi circuli parallelli q̄si circuli eque distātes a pari qd est iuxta et lele qd ē distās equaliter em distāt ab inuicē parallelli. Sūt p̄ter bec duo circuli q̄ dicitur coluri. Colurus septētrionalis q̄ incipit a polo septētrionali p cancrū et capricornū circulariter p̄cedens iterū redit ad suū principiu. Alius ē colurus australis. p libram in arietem similiter redit ad suū p̄ctū et dicitur coluri q̄si colla tauri a cauda bouis siluestris q̄ erigēs caudā circulū facit imp̄fectū et dicitur coluri q̄si circuli imp̄fecti. Decimus circulus est orion. id ē finit^o visus qz circulo illo celum et terra videtur pariter copulari. Est et circulus meridianus designās illā ptem zodiaci in q̄ sol videtur equaliter distare inter orientē et occidentē et isti duo vltimi circuli nō sūt ī spera. qz fm diuersos situs et aspect^o variantur. Hucusqz ysidorus.

De galaxia siue lacteo circulo. Capitulū. viij.

Galaxias est circulus celestis. ceteris circulis celi pulcrior et candidior incedēs p mediū celi incipit ab oriēte vsqz ad septētrionē p cancrū et capicornū p̄cedēs iterū ad p̄ctū suū. Dicitur autē lacteus circulus qz int^o oēs circulos celestes notabiliorē habet claritatem vnde et de nocte nauigātes et itinerātes dirigit et deducit. Quā

to autez aura nocturna est serenior et frigidior tanto incessus galaxie est manifestior. Scdm autem opinionem vulgi galaxias dicitur vestigium solis. quod post se relinquit sol qm currit in illo circulo. Sed aristo. hoc dicit esse falsu qz si esset galaxias ex impressione transitus solis: oporteret qz hec impressio esset in signis in qb currit sol cum alijs stellis mobilibus. et hoc videmus esse falsum. qz trascendit terminos zodiaci vbi sol nullatenus appropinquat. sic dicitur in libro methorū. Ideo anax. et democrit⁹ dixerūt galaxiā esse ex reflexione luminis ad aerem sicut in speculo sed hoc ē falsum vt dicit aristo. ibidē. qz hoc esset pmutaref. sic est pmutatio lumis. Hoc autē ē falsum qz videm⁹ galaxiā semp in eodē loco nec recedit ab eo. Dicit ergo aristo. sic. Ignis ppinquus orbi est inflammat⁹ et lucidus et in locis vbi videtur galaxias sunt stelle multe parue et luinose et in illis relucet fulgor ille. et ideo apparet locus ille magis radiosus nec recedit ab vno loco orbis. Hucusqz aristo. in libro primo methorum ca. ij.

De zodiaco.

Capitulum. ix.

Zodiacus est circulus obliquus in. xij. ptes distinctus equales. que. xij. signa a pbis sūt vocata. nobis autē signant in qua parte celi sol et planete inuolūt. Sūt igitur. xij. signa. xij. spacia equaliter distincta et stellis notabilibus ab astrologis tenotata. vnum autē qdqz signum in. xxx. diuiditur gradus. et gradus in. lx. diuiditur minuta et minutum in lx. scrupula. ita qz. lx. scrupula minutum vnū faciūt. lx. minuta gduz vnū et. xxx. grad⁹ signū vnum. Signa autē ista sunt pprijs nomib⁹ appellata sic aries et taurus et sic de alijs. Et vocant⁹ aialia. nō qz animalia sunt in celo collocata. s̄ qz in suis effectib⁹ animalium taliū pprietates aliqz representant vt p⁹ dicitur. Inter ista autē. xij. signa qtuor sunt cardinalia fm yfido. scz cācer in sūmo. capricorn⁹ in imo. aries et libra in medio. Prima duo dicūt solsticiāna. qz in cancro exiit sol. vlti⁹ ad nos nō accedit. i. capricorno remoti⁹ nō recedit. In primo facit longissimos dies et breues noctes in secūdo ecōtra. In alijs x̄o duob⁹ fit eqnoctium i. ariete fit vernale. in libra x̄o fit eqnoctium autūnale et tūc vtroqz tpe dies noctib⁹ sūt eqles. In istis etiā signis tria sunt ignea scz aries leo sagittarius. tria x̄o sunt terrea scz taurus. virgo. capricornus. et tria sunt aerea scz gemini libra. aquari⁹. et tria aquatica scz scorpio. cācer piscis. Et inter ista que sunt ignea et aerea sunt

calida et masculina et diurna. Que x̄o sūt aq-tica et terrea sunt frigida et feminina et nocturna. In ista etiā sūt qtuor mobilia scz quatuor cardinalia scz aries. cancer. libra. capricornus. qz in eis mutatur tempus. Et quatuor sunt fixa. i. qbus figur⁹ ipz tempus scz taurus. leo. scorpius aquarius. et quatuor sunt cōmunia in qb ipsa cōmiserent scz gemini. virgo. sagittarius. piscis. Et dicuntur ista signa domus. qz domicilia sūt et habitacula planetarū. et ex his domib⁹ quedā dicūtur domus triplicitatis. quedam exaltationis. Nam illa signa que concordant in vna natura faciunt triplicitatem. et eodem nomine nūcupantur. et sic in quatuor partibus celi ordinantur. Nam in oriente sunt ignea. aries. leo. sagittarius. Terrea sunt taurus. virgo. capricornus in austro. Aerea sunt gemini. libra et aquarius in occidēte. Aquea sunt cancer. piscis. scorpio in septentrione. Et inter istas triplicitatis domus fortiores sunt in suis effectib⁹ orientales occidētales et septentrionales australib⁹ qz in eis nobiliores planete dñant. Nam triplicitas orientalis que est prima habet solem. de die et nocte. Triplicitas occidētales habet saturnū mercurium et iouem. Triplicitas septentrionalis habet venerem. lunam et martem. Australis x̄o habet saturnū. mercuriū et ionē. Dicūt⁹ insup signa domus exaltatōnū. qz planete prout magis vel minus exaltat⁹ i signoz gradib⁹. pfectius et vtuosius operat⁹. Nam sol hz virtutē suā et exaltatōem in. xvij. gradib⁹ arietis. et casum in eodē gradu libe. Venus hz gloriā suā in piscib⁹. xvij. gra. et casum siue tristitiā suam in cōsimili casu signi oppositi scz virginis. Mercurius erigit⁹ in virgine. xv. gradib⁹ et cadit i piscib⁹ gradib⁹ totidē. Luna erigit⁹ in tauro trib⁹ gradibus et totidē cadit in scorpiōne. Saturnus erigit⁹ in tauro. xxi. gradib⁹ et cadit totidē in ariete. Mars erigit⁹ in capricorno gradibus xxvij. et cadit totidē i cancro. Jupiter et caput draconis erigitur in geminis gradib⁹ trib⁹ et cadit totidē in sagittario. Cauda erigit⁹ in sagittario trib⁹ gradib⁹ et cadit i geminis. Ptes ista vnū qdqz signū diuidit⁹ in tres ptes que facies nūcupat⁹ qz initū ē a prio gdu arietis et durat vsqz ad. x. scda durat vsqz ad. xx. t̄cia dñat vsqz ad. xxx. p̄ia facies arietis dat⁹ marti. scda soli. t̄cia veneri. p̄ia facies tauri ē mercurij. scda lune. t̄cia saturni. p̄ia gemioz ē iouis scda mercurij t̄cia sol. p̄ia cācri ē venēis. scda mercurij. t̄cia lune. p̄ia facies leoīs ē saturni. secūda iouis. t̄cia martis. p̄ia virginis est solis. secun-

da veneris tertia mercurij. **P**ria libe e lune. se-
cunda saturni. tertia iouis. pria scorpionis e mar-
tis. secunda solis. tertia veneris. pria sagittarij e
mercurij. secunda lune. tertia saturni pria capi-
corni e iouis. secunda martis. tertia solis. pria aq-
rij e veneris. secunda mercurij. tertia lue. pria pi-
sciu e saturni. secunda iouis. tertia martis. **P**la-
neta igitur existens in domo propria hz quicqz
fortitudines in gradu exaltatois habet quatuor.
in domo triplicitatis hz tres in facie vna aut
duas. 7 q magis abundat inter planetas nume-
ro. magis pualet in fortitudine 7 qlibet planeta
fortior est i domo ppria qz aliena et ex fortitudi-
ne signi in quo e fortificatur 7 ex debilitate debi-
litas. sicut fortis vir fortior e in equo forti qz in
debili. **E**t io astrologi iudicijs suis vt dic **M**i-
sael. considerant domos ascendentes. i. ascen-
sum signoz 7 planetaz dignitates vt fm eoru
principatus 7 dñium in domibus angularibus
vel ascendentibz in angulis vel ab angulis cade-
tibus coniciat 7 iudicent de futuris. **D**icunt at
qdam signa dom? angulares sicut signa cardia-
lia de quibus sup sicut cancer. libra. capricorn?
7 aries. **Q**ueda dicunt dom? succedetes angu-
lis scz taurus q succedit arieti. 7 leo q cancro. et
scorpius q libe. 7 aquarius qui succedit capri-
cornio. **Q**ueda ho dicunt domus cadetes ab
angulis scz gemini. **A**go sagittari? piscis vt pty
in figura misael. **S**cdm istorum signoz ortus
7 occasus oppositodes. coniuictodes 7 aspect? di-
uersa 7 pstraria accidunt i hoc mudo. **N**a sicut
dicit idem autor ista q sunt vi nature 7 genera-
tur sub forti sig masculio ascendete 7 forti pla-
neta bono cu bono aspectu in ipo ascendete cri-
stete fortis 7 bde sunt dispositois i suo genere 7
ecotrario. **D**om? itaqz anguli. pria dom? e orie-
talis scz signu arietis. **D**omus ho celi siue septē-
trionis e cancer. angulus ho occidentalis est li-
bra. 7 angulus terre e capricorn?. **H**ec signa q
tuor angularia maxime sunt virtutis 7 orienta-
le plusqz occidentale. 7 septētrionale plusqz au-
strale. vnde angulus terre e tribus alijs minus
fortis sicut idē dicit autor. **D**omus succedetes
sunt mediocris effectus 7 virtutis scz signuz ab
ariete scdm. i. taurus. 7 signuz. iij. vj. viij. xj. **E**t
inter hec signa siue domos. octauū signum peio-
ris est operationis 7 significatois. 7 io vocatur
ab astrologis dom? mortis. **R**eliqua aut signa
dicuntur domus cadentes scz. iij. v. viij. ix. 7. xj.
scz et dbilior effect? 7 peior significatois 7 maxie
.v. 7. xj. **E**t h? ratio e vt dicit autor. qz i sexta do-
mo vel signo dominaat mars. 7 ideo vocatur do-
mus infirmitatis 7 debilitatis omniu reru. 7 in il-

lo signo est gaudiū martis. 7 in. xij. e saturni gau-
dium. 7 ideo vocat domus inimicie tristitie et
laboria. **S**igna etiam siue domus dicunt mu-
tuo se aspiceret 7 sunt tres aspectus principales
scilicet sextilis. tercius 7 quartus aspectus. **S**e-
xtilis dicit quando aliquis planeta in aliquo si-
gno ascēdente aspicit terciū ante 7 terciū post
se. **E**t h? e a terciō in vndecimū. verbigratia. **S**i
aliquis planeta fuerit in initio arietis. aspicit eū
qui est in capite geminoz ante se. 7 euz qui est in
initio aquarij post se. qd est signum vndecimuz
Et hic vocat sextilis. eoqz teneat quartam par-
tem celi scz gradus. lx. 7 talis aspectus est lauda-
bilis bonus 7 fortunatus. **E**st em signū domus
dilectionis medie fm astrologos vt dicit autor
supradictus. tercius aspectus fit a quinto signo
et nono. verbigra. planeta qui fuit in initio arie-
tis. aspicit eū qui fuerit in leone ante se. 7 eū qui
fuerit in sagittario post se. qd est signum nonū
et dicit tercius qz continet terciam partem celi
scz. c. 7. xx. gradus. et hic aspectus est optimus.
quia e in signo perfecte amicie vt dicit autor.
quartus aspectus e a quarto signo et decio. ver-
bigratia. **P**laneta qui fuerit i initio arietis aspi-
cit illum qui e i capite canci ante se 7 eū qui est
in capite capricorni post se quod e signum de-
cimū. **E**t hic aspectus dicitur quartus. quia
quartam partem celi cōtinet. i. xc. gradus. 7 hic
aspectus est malus. quia in illo signo ire 7 inui-
die 7 inimicie sunt. vt dicit autor pdictus. **C**ō-
iunctio vero 7 oppositio non sunt aspectus. qn-
qz tñ dicunt aspectus abusive. quandoqz ho
signū primū respicit septimū. vt aries libra. **D**i-
citur aspectus oppositus 7 e pessimus. qz signū
est perfecte inimicie 7 pessima pretendit. maxi-
me si aspectus fuerit martis 7 saturni siue solis
Quando vero planeta conuenit cum planeta
eodem signo ascendente vel in signo sibi coniu-
cto ante vel retro. tunc dicit coniuictio. et hec
potest esse bona si planete fuerint boni. et econ-
uerso mala si fuerint mali sicut dicit auctor. 7 h
omnia patent in figura quam posuit autor iste

De signo arietis.

Capitulum. x.

Naturas autē sin-
gularum signorum p ordinem recol-
ligamus ex signo arietis exordiu su-
mentes. **A**ries igit est orientale signuz sic dictū
quia sicut aries in iacendo super latus vnum.
equaliter mutat vices sic sol existens in illa par-
te zodiaci que aries dicitur facit equinoctium.
et eqles fac dies artificiales atqz noctes. **E**t sic
dicit misael. **A**ries e signum igneum masculinū

diurnū. instabile. domus martis. in. ix. gradu et exaltatio solis. domus eius. sol de die. de nocte vero iuppiter. et saturnus participat cum eis de tria triplicitate prima est. Prima facies eius martis. secunda solis. tertia veneris. de corpe hominis dominatur capiti et faciei et multos facit in corpore capillos corpus curuū faciem obliquam oculos graues. aures breues. collum longum. Domus est vite et natiuitatis hominis. quia sicut hoc signum ab inferiori parte terre ad superiora ascendit et a tenebris ad lucem vadit. sic natus de tenebris egreditur. et vi illius signi abdita prodeunt in lucē et secreta sapientibus innotescunt. Et sicut narrat **Albu.** in libro de motibus astrorum. In tercio inquit vel quarto gradu arietis occidente. oritur signum libere et mouet aerem. In decimo gradu oritur stella que dicitur almareth et albeta et serenat aerē. In xxv. gradu occidunt plades etc. Quando autem sol vel luna vel aliquis planetarum intrauerit primum vel secundum vel tertium gradum arietis erit nubilum et ventus a meridie et frigus et tempestas. In gradu autem. ij. vel. ix. erit magnus calor.

De signo thauri. Capitulum vndecimū.

Taurus sicut **Misael**. est signum terreum. frigidum. fixum. nocturnum. domus veneris secunda exaltatio in quarto gradu eius. domus eius de die est venus in nocte luna. et mars participat cum eis. de triplicitate est secunda. Prima facies est mercurij. secunda lune. tertia saturni ex corpore hominis dominatur collo et gutturi. datque faciem amplam et curuam. nasum dat grauem et longum. amplas nares. oculos graues. capillos eleuatos et nigros. collum grossū verecundum facit hominē. honeste incedentē. Domus est substantie et possessionis acceptationis et dationis. Et ideo dicitur taurus. quia taurus sulcando terram secundat et locupletat. Tunc etiam quando sol est in tauro terra est arabilis et congrua agriculture sicut **Albu.** In primo gradu tauri oritur sidus paluit. in. vij. orion occidit et mutatur aer. in. viij. oriuntur plades et turbant aerem. In. xvj. oriuntur hyades et turbant aerem.

De signo geminorum. Capitulum. xij.

Signum geminorum sicut **Misael**. Est signū aereū. masculinum mediocre. diurnū domus

mercurij. exaltatio caude diaconis in tercio gradu eius. domus eius in die est saturnus. in nocte mercurius. iuppiter participat cum eis. de triplicitate est tertia. Prima facies est ionis. secunda martis. tertia solis. In corpe hoīs dñat humerū. brachijs et manib. mediocre efficit staturam et hoīez pulcrum et puenientē. Cui iunctus mercurius si fuerit fortunatus disponit hoīem et abilez facit ad literaturaz et scripturaz. Domus cognatiōis est et pproinquitatis. consilij religiōis et fidelitatis epularum et somnior. sicut **Albu.** Gradu primo geminorum occubente. oriuntur hyades et mutant aerē. et primo archites et ecbitas. i. aquila. xv. gradu. i. delphini vicesimo sexto etc. Isti gemini ut dicit ysidorus secundum poetarum fabulas fuerunt castor et pollux fratres gemini et veterini. viri fortissimi. quorum gratia dicit tunc sol esse in geminis. quia sole in illa parte celi existente virtus ad secundandum inferiora geminat. tunc etiam bella inter cognatos aliquotiens geminant. Aliam tamen assignat yginus rationem scilicet quando castor preest inferis tunc pollux preest superis et e converso. quod dicitur sicut **Albu.** In marci. fingunt quia in estate cum noctes sint breuissime quoniam vna pars stellatiōis occidit alia pars anterior oritur et ascendit. Et pro tanto dicit vnus fratrum celos. alius inferos possedisse.

De signo cancri

Capitulum. xij

Caner est signum aqueum femineum instabile. nocturnum. domus lune. exaltatio ionis in quindodecimo gradu eius. in die venus est eius domus in nocte mars et luna participat cum eis de triplicitate est quarta. Prima facies eius est veneris secunda martis. tertia lune. Super corpus habet dominū super pectus. costas et pulmonē. et facit in corpore grossicem. Nam a medio eius facit hominem grossum et incōpositū atque rudem superius vero subtilē. dentes curuos et tortos. Et vocatur domus patris et casarum et vinearum et omnium que crescunt super terram castorum villarum et ciuitatum thesauroz sepulture et hereditatū. De hoc dicit **Albu.** v. gradu cancri occubente. oritur capricornus et mutatur aer in caliditate in. xxix. gradu oritur feruens canicula. et canis plenus apparet et fit magna perturbatio aeris. Dicit autem caner sicut **Albu.** Nam cancer est animal retrogradū sic sol peragrans illam preter zodiaci que vocatur cancer facit retrogradatiōez in octauo gradu cancri. Tunc etiam sol extollit versus tumores sperere versus nostrum habitabile. et situm in terra que non potest plerumque extolli. et tunc retrogradatur descendendo per signa inferiora usque ad capricornum.

De signo leonis. Capitulū. xij.

Ignū leois s̄m

Disael est signum igneum masculinum fixum diurnū. domus solis et illius exaltatio. domus eius sol in die iuppiter de nocte et saturnus participat cū eis et de triplicitate est prima. Prima facies est saturni. secunda iouis. tertia martis. In hoīe coopat stomacho laceratis cordi et do:so. efficit hoīem supius grossum inferius subtilem. magni ai. crura habentē subtilia. Domus aut vocat filioꝝ et nouoꝝ vestimentoz liberoꝝ et honoꝝ. De hoc dicit Albu. In quarto gradu leonis aqnarius et clioꝝ oriū. et fit aeris mutatio. in. xxx. gradu oriū cācer et occidit capricornus. Dicit aut illud signum leo. qz leo fortissimū animal ē maxie caliditatis precipue ex parte pectoris. et partis anterioris. sic sol intrans illam ptez signi acius radios impri mit q̄s in fine q̄n ab illo signo exit. vt dicit ysid.

De signo virginis. Capitulū. xv.

Virgo ē signū ter

renū frigidū mediocre nocturnus domus mercurij prima et est exaltatio mercurij in. xv. gradu eius domus eius in die ē venus in nocte luna. et mars participat cum eis de triplicitate est secunda. Prima facies est sol. secūda veneris. tertia mercurij. Ex pte hominis habet in potestate ventrē et intestina. psonā pulcram facit. pulcros oculos. faciem decorā. et mitigat voluntatem. Domus ē infirmitatis seruorum et ancillaz et bestiaz iusticiā significat et mutatoꝝ de loco ad locum et h signus dicit virgo quia virgo sterilis est et sine fructu. sic sol intrās illam pte zodiaci q̄ vocat virgo suo calore humorem cōsumit et licet rā a fructu sterilē facit.

De signo libze. Capitulū. xvj.

Libra s̄m Risa

el est signū aqueū masculinū instabile diurnū. domus veneris. prima exaltatio saturni. in. xxj. gradu ei. domus eius venus de die saturnus de nocte. mercurius et iuppiter. participat cū eis de triplicitate est tertia. Prima facies eius ē lune. secūda saturni. tertia iouis de corpe hoīs regit inferiora ventris intestina et vmbilicum. Domus ē vxoris et nuptiaz contentōis furti et rapine. De h Albu. in. v. gradu libze. leo oriū et alterat et calefacit aerē. in. xxij. gradu corona oriū et fit maxima pturbatio aeris. xxxj. oriūnt hyades p̄im et fit maior pturbatō genis. et post oriūnt virgo. Dicitur aut h signus

libra. ab instrumento ponderandi qz sol existēs in illa pte celi que dicit libra. dies cum noctibz similes efficit et equales s̄m ysidoz.

De signo scorpiōis. Capitulū. xvij.

Scorpio ē s̄m mi

sacl signū aqueū frigidum fixū et nocturnus. Domus prima martis. nullius exaltatio. domus eius in die venus in nocte mars. et luna participat cū eis. de triplicitate est quarta. Prima facies est martis. secūda solis. tertia veneris. Et pte hoīs mēbus deseruit generatiuis renibz et vesice. faciem dat rubicūdas et puā capillos multos. oculos paruos crura longa pedes magnos et senē facit hoīem et instabilez ac mendacem. domus dicitur mortis et timoris. debiti et laboris. damni et contentiōis belli castitatis et ingenij. De h Albu. in scdo gradu scorpiōis stelle hyades oriūntur et fit magna perturbatio aeris et tempestas et post oriū taurus. In. xxij. gradu ei occidunt pliaides et fit aeris serenitas. Dicit aut signum illud scorpi. qz scorpi. ē animal valde pungitiū cum canda. similiter sol existens in illa pte zodiaci q̄ dicitur scorpi. causa ē lesionis et pūctiōis corpis hūani. qz tunc declinans min⁹ calefacit aera. vñ aer distēperatus in frigiditate cito ledit et pungit corp⁹ vt dicit ysidorus.

De sagittario. Capitulū. xvij.

Sagittarius s̄m

Disael est signum aqueum masculinum mediocre diurnum exaltatio caude in tercio gradu domus eius in die est sol. in nocte iuppiter. saturnus participat cū eis de triplicitate est prima. Prima facies eius est mercurij. secūda lune. tertia saturni. Ex parte hominis dispoit femora longas facit cora et crura. facie longam. et mentum subtile. hoīem facit pulcro rem retro q̄s ante. capillos dat subtile. ventrē magnū et in motu facit hoīem delectari. Dicit domus itineris. fidei sapiētie. magisterij et honoris et magistratu sapiētie astroꝝ et diuinatōnis somnioꝝ. De hoc dicit Albu. secundo gradu sagittarij cum oriūntur pliaides. statim occidit et oriūntur caput scorpij et fit valida turbatio aeris. vij. gradu hyades occidunt et mutatur aer. Dicitur autem sagittarius istud signum. quia sicut sagittarius emittit sagittas sic sol existens in illa parte zodiaci ad nos emittit grandines pluias atqz nives.

De capricorno. Capitulū. xix

O Capricornus s'm

Di. est signū terreū. frigidum. instabile. nocturnū. saturni primū domicilium. exaltatio martis ē in. xxvij. gradu eius. domus eius ē de die venus. in nocte luna. et mars p'ticipat cū eis. de triplicitate ē secūda. Prima facies eius ē iouis. scda martis. tertia solis. In corpore hoīs respicit genua subtilia dat erura corpus sicū faciē hispida z hirsutam. Domus vocat' dñij z honoris. regis z regni glorie z imperij. substantie furti sublata. De h' Albu. In quarto gradu capricorni orit' cancer in. xxx. gradu occidit caput cancri et orit' caput capricorni. Dicit' capricornus qz cap ē aīal cornibz petens supiora. sic sol existens in illa pre zodiaci facit solsticiū hyemale. z tunc incipit ascendere p' signa versus arietem z versus cancrū.

De aquario.

Capitulum. xx.

A Quari' s'm mi

sa. signū ē masculinū. fixū. diurnum domicilium saturni. s' nullius ē exaltatio. domus eius in die saturnus in nocte mercurius. iuppiter p'ticipat cū eis. de triplicitate est tertia. Prima facies ei' ē venenis. secūda mercurij. tertia lune. dñari dicit' tibijs hoīs vsqz ad cauillam pedis facit hoīem gloriante. multa de uastante. pulcra n' facit faciem z colorataz. z tybiam facit alicui' altera longiorē. Domus vocatur amicitie mercati z fortune. redditus tributū. substantie regis militis aut peditis. De hoc Albu. In q'rto gradu signi aq'rij orit' leo. in. xj. gradu regia stella z lampades occidūt z mutant aera. z p' capricornus et orit' caput aquarij. Dicit' aut' signū istud aquarius s'm fabulas pincer na deoz manibz eoz aquam fundens vnde tenet vinā. Et ideo tunc dicit' sol esse in aquario. eoqz tunc t'pis condensat' aer in aquas multas et fiunt pluuie plus qz in alio t'pe vt dicit' Hīd.

De signo piscium. Capitulum. xij.

I gnum piscium

s'm Misael. est signū aqueum. frigidum. mediocre nocturnū. domicilium iouis. Sed exaltatio venenis. in. xxvij. gradu e' domus eius in die ē venus in nocte mars z luna p'ticipat cū eis. de triplicitate ē quarta. Prima facies ei' ē saturni. secūda iouis. t'cia mart'. De corpe hoīs. regit pedes. amplū dat pectus puum caput. florentem barbā et pulcra. albus facit hoīez. magni animi. rotundisqz ocul'. Vocatur aut' istud signū domus inimici asini. et eq

z oīs bestie q' equitat'. Et signat labores lamentatōem z tristiciam. s'isuratōem z dolositatem maliuolentiā et carcerem. De hoc Albu. in. x. gradu signi pisciū. ortus ē virginis in. xij. gradu chele. i. libra orit' i. xix. gradu orit' cancer. i. xxij. gradu orion et aquarius oriuntur. P' it' autez signum istud pisciū. eoqz tunc t'pis fit generatio piscium et cōfricatio qz calore solis ascendente et humores dissolvente solēt tunc pisces effundere semen suū. vt dicit' yfido. Has itaqz. xij. signorum celi p'prietates et occultas virtutes s'm astrologos z eoz iudiciū. huic opusculo inserui estimans vtile esse legentibus eoz noīa in scriptura breuiter et p'iter inuenire. quid de eis senserint antiqui. Et quare eis talia noīa posuerūt astrologi sydez inspectores. Quia s'm istorum. xij. signoz siue domoz ortus et occasus et aspectus varios z mirandos. accidere dicunt in istis inferioribz mutatoēs. Supiora em' imutat et alterant h' inferiora z in eis suas faciunt imp'ssiones. Per ista aut' xij. signa mouēt et discurrūt plāete q' dicunt' sydera errantia. certū vt dicit' Beda. spacijs discreta ab inuicē z distincta q' dicit' errantia n' qz errant cū certissimū habeāt motum et discursum. S'z ideo dicit' errare. qz contra firmamentū cursum suū agere dinoscuntur. Et ideo de motu planetaruz ipozū situ. et effectū aliqua sunt dicenda breuiter tam in generali qz in speciali.

De duplici motu planetarum. Capi. xij

M uentur autez

planete duplici motu. scz naturali z p'prio. i. ab occidente in orientez cōtra motum firmamēti z motu alieno. scz ab oriente in occidentē et hoc raptu firmamēti cui' violentia singulis diebus ab ortu vsqz ad occasus rapiuntur. In motu aut' naturali quo nituntur contra firmamentum. quidam celerit' qdā tardi' us p'ficiūt cursum suū. z h' p'pter circuloz sinorum disparem quantitātē. Nā saturn' in qlibz sig. morat' p. xxx. mēses z cōplet cursū in. xxx. annis. Et iuppit' morat' in qlibet sig p' vnū annuz et. xij. ānis cōplet cursū suū. Mars morat' in qlibz sig. lx. diebz z p'fic' cursū suū in. ij. ānis. Sol morat' i qlibz sig. xxx. diebz z. x. hor' z semisse. z p'fic' cursū suū in. ccc. lxv. diebz z quadrante. Mercuri' morat' i qlibz sig. xxvij. diebz z. viij. hor'. z p'p' cursū suū i. ccc. xxvij. diebz. Ven' morat' i qlibz sig. xxx. diebz z p'plet cursū suū in. ccc. xlviij. diebz. Luna morat' in qlibz sig. duobz diebz z dimidio z. vi. hor' besse vni' z p'p' cursū suū a pūcto vsqz ad pūctū i. xxxij. di. z. viij. ho

ris. Ex istar aut septem stellaz ingressu et pro
gressu p. xij. signa et egressu ab eisdē variant et
disponuntur oia q̄ in hoc mundo inferiori ge-
nerant et corrumpuntur. vñd in libro **D**isalath
p̄bi legit sic ca. j. **A**ltissimus fecit mundū ad sili-
tudinem sperę. et fecit circulū alciozem in circui-
tu eius volubilem et terram fixā in eius medio
non declinantē ad sinistrā vel dextram. **E**t po-
suit alia elemēta mobilia et fecit ea moueri p̄mo-
tum septem planetaz. et oēs stelle alie co operā-
tur planetis in suis opatōibz et naturis. **U**ñd et
opus planetaz simile ē lapidi magneti et ferro
q̄ sicut trahit ferrū ab eo. ita omis creatura su-
per terrā a motu planetaz afficit. aptatio etiaz
et destructio fit motibz et opatōibz planetaz di-
uersificat aut opatio eoz. s̄m climatū diuersita-
tem. aliud em opat̄ circa ethyopes. et aliud cir-
ca scythos. vñd sicut dicit idē ca. iij. **A**tendē-
da est planetaz coniunctio in ipis signis. quia si
plures fuerint coniuncti in signis aquaticis in re-
uolutōe anni. signat multitudinez pluuiaz. **S**i
in igneis siccitatem et famem ex excessu caloris
et siccitatis. si in aeris multitudinem ventoz
si in signis frigidis grauitatem frigoris et tem-
peramentū caloris. **E**t itez in eodē. viij. ca. dici-
tur. **E**ffectus signoz intenduntur in opatōibz
suis ex cōiunctōe planetaz siue in bono siue in
malo q̄ si fuerint boni planete bonū p̄tendunt
si fuerint mali etiam contrarium. **N**ā vt tradit
idem. **P**lanetaz sunt quidā masculini mali di-
urni. ponderosi. frigidi et siccī. s̄. saturnus. quidam
boni masculini. diurni. t̄pate. calidi et humidi si-
cut iuppiter. mars et masculin⁹. nocturnus. ca-
lorem et siccitatē generat. sol masculinus calorem
et siccitatē opat̄. venus femineus. nocturn⁹. int̄
caliditatem et humiditatem mediocris. mercurius
et t̄pate est nature diurnus modo masculinus
modo feminin⁹. vñd cito vertit se ad naturam
illius cui p̄iungit vt cū bonis bonus et cū malis
malus vel mediocribz similis efficiat. luna insu-
per ē planeta femineus. nocturnus. frigidus. et
humidus cū excessu. **E**t idō s̄m astrologos pla-
nete aliqui in suis effectibz sunt boni scz iuppit̄
et venus. nulli em nocent s̄ taz suos q̄ nō suos
adiuuant et curant q̄tum possunt. Alij sunt ma-
li scz mars et saturnus. q̄ non suis semp̄ obsunt
suis tm̄ p̄sunt. Alij eto mediocres scz sol. luna.
et mercurius. **N**am suis bona ingerunt cete-
ris eto modo bonū modo maluz. et maxie s̄m
q̄ bonis planetis vel malis in diuersis signoz
domibus cōiunguntur. nam cū bonis bona cum
malis mala. vt sepius opant. **H**ic aut. vij. plane-
te maxie in generatōe bñt tam hoim q̄ aialuz

Potestate. **U**ñ s̄m astro. et etiā s̄m **S**al. et ali-
os pitos medicos. **S**aturnus materiam conce-
ptam in matrice. frigiditate et siccitate sua coa-
gulat et cōdēsat. iuppiter aut secundo mēse sp̄m
et mēbra tribuit. tercio mēse mars subtiliat san-
guinem et humores p̄densat et ordinat et com-
ponit. sol in quarto mense vitalem calorem et spi-
ritū epati et cordi tribuit. venus in quinto men-
se organa sensibilia et officialia mēbra aures. s̄.
et nasum. et hmōi p̄ficiet et disponit. mercurius se-
xto mense oia corpis foramina et porosa mēbra
vt linguaz et nares p̄ponit. luna mense septimo
suis limitibz mēbra diuidit et distinguit. et ideo
fetus tunc nascit̄ utilis et salubris. **S**i eto nasci
distulerit vsq̄ ad octauū mensem. fetus tunc
moxit̄ et hoc q̄ virtus saturni tūc itez redit q̄
vtraq̄ qualitate sua frigida et sicca fetū mortifi-
cat et astringit. nono aut mēse regnat itez iuppi-
ter. q̄ fetus calore suo t̄pato refouet et custodit.
vñd p̄tus tūc nascens vitalis erit similis nascēt̄
in principio decimi mēsis pōt eē salubris et vita-
lis. q̄ tūc itez regnat mars cui⁹ calore et siccitate
mēbra nascētis roborant. **U**ñd fetus caloris
et siccitatis bñficio egredit̄ iam robustus. **I**stas
et multas alias habent planete in corpibz inferi-
oribus opatōes generales et etiā speciales. ma-
xime q̄n in suis domicilijs dñantur. **S**inguli eī
planete habent domos p̄prias vt dicit **A**lbū.
Nam domus saturni prima et p̄pria ē capricor-
nus et sil⁹ aq̄ri⁹. **D**om⁹ ionis piscis et sagittar⁹
domus martis aries et scorpius. domus vener⁹
libra et taurus. dom⁹ mercurij virgo et gemini.
domus solis. leo domus lune cancer. **I**n his. xij.
domibz siue signis septē plaēte dñant. et p̄ eas
diuersis motibz euagantes. nūc deprimunt nūc
exaltāt. **I**n his aut signis mouēt̄ planete duplici
motu scz accidētali ab oriēte ad occidētē raptu
firmamētū et motu naturali. et h̄ motus ē duplex
prius scz et secund⁹. **P**rimus mot⁹ ē circulus
quē facit planeta in p̄prio circulo. cui⁹ metas et
terminos nunq̄ exit. **S**ecund⁹ motus ē quē facit
sub zodiaco et habito respectu ad zodiacū sem-
per i equali t̄pe et p̄ equale spaciū transit. **P**ri-
mus aut motus planete p̄prio fit in circulo. qui
dicit̄ eccentricus sic dicitur eo q̄ nō habeat terrā
p̄ centro sicut zodiacus h̄z terrā p̄ centro. **U**ñ
circulus planete dicit̄ ecētric⁹ cui⁹ superficies cū
p̄ cēt̄z terre trāseat et terrā in duas medietates
diuidat. cēt̄z tm̄ h̄z suū ex centrū terre. et iste cir-
culus eccentricus ē duplex scz deferens et eq̄ns.
Nā planetz assignant̄ tres circuli vt d. **P**tho.
scz equās et deferens et epicyclus. **C**irculus defe-
rens ē circulus planete p̄ cēt̄z ferentia semper

monetur epicyclus ipsius planete dictus ido de
ferens. quia defert circuli epicycli. **C**irculus equis
dicitur super e^o centrum mouet centrum epicycli plane
te uniformiter. etiam dicitur equans quia in illo te
net planeta equaliter cursum suum. **E**piciclus est
quidam paruus circulus. quem describit planeta
motu corporis sui per circuli circumferentiam mouetur
corpus planete vnde in superiori parte sui epicycli
mouetur ab occidente in orientem in inferiori vero
parte mouetur ab oriente in occidentem. **E**t ideo
patet quod sol et alij planete in proprijs circulis mo
uentur et primis uniformiter quous in diuersis di
uersimode moueantur. **I**n istis itaque circulis di
uersis triplex motus planetarum est ab astrologis
sapientissime deprehensus motus scilicet directus sta
tionarius et retrogradus. **D**irectus est quando moue
tur directe a principio signi versus finem. **R**etro
gradus vero dicitur quando e converso tendit a fine signi
versus principium. **S**tationarius autem est quando
stat quasi in medio ita quod nec principio videtur
signi accedere neque fini. fit autem directio semper
in parte epicycli superiori. **R**etrogradatio semper in
parte inferiori. **S**tatio vero fit in medio. et diuersi
tatis ratio a partibus diuersimode assignatur. **I**ta tamen
retrogradatio in v. solum planetis habet locum
non autem in sole nec in luna non enim sol neque luna re
trogradantur quous in epicyclo moueantur. **E**t
ideo ut dicunt aliqui. quia radij solares sunt causa
istius retrogradatiois. **Q**uia virtus radij sola
rium aliquando illos repellit et facit retrogrados. quous
quos eos attrahit et sic eos quasi stare cogit ut di
cit **Alpharabius**. **A**lias causas assignat **P**ytholomeus. **S**ed
hec nunc sufficient. **R**ecollige igitur ex predictis
quod planete sunt stelle errantibus per septem orbis di
stincte sicut situ sic virtute et effectu ad invicem
differentes sicut dicit **Beda** in libro de naturis re
rum. **S**unt autem stelle iste elementorum immutative
omni generabilium generative. et corruptibilium cor
ruptive. **S**unt etiam contrarietate sui motus im
petus celestis corporis retardative serenitatis et te
pestatis excitative. sterilitatis et fertilitatis indu
ctive. fluxus maris et refluxus causative. **S**unt
etiam suarum qualitatium et virtutum invicem parti
cipative. **Q**uia ut dicit **Beda** quando aliquis plane
tarum alterius circulum ingreditur illi participat quali
tatem et virtutem. per mutuum etiam aspectum. et con
iunctionem sunt suarum qualitatium et effectuum parti
cipative. **Q**uia bonitas benivole stelle per presentiam
male remittitur. et e converso. malignitas malivole
tempore ut dicit **Alpharabius**. et **P**ytholomeus. **S**unt etiam insu
per ex eorum ordinata elevatione et depressione in
orbibus et ex mutua circulorum suorum intersecatio
ne stridoris et armonie generative sicut dicitur in libro de

v. substantijs. **E**t ut dicit **Macrobius**. **I**nter speras
saturni et lune. omnes consonantie musice inveniuntur
Cum sole micantes sunt sine luitatibus occultati
ue a virtute solis immutatis receptive. **Q**uanto
habent altiores circulos tanto tardius sunt
sui cursus completive.

De saturno.

Capitulum. xxiij.

Saturnus est a sa
turando dictus. cuius vixor omnis est
dicta ab opulencia quam tribuit mor
talibus ut dicitur **Hydro**. et **Marci**. de quo dicunt fa
bule quod iouis depingitur messissimus. quia a filio suo
fingit castratus fuisse et virilia in mare. piecta
venerunt cauerunt. est autem secundum **Disae**. saturnus pla
neta malivolus. frigidus. et siccus. nocturnus. et post
derosus. et iouis in fabulis senex depingitur. **I**ste cir
culus a terra est remotissimus et tamen terre est marie no
cuius vixor prope elongationem a terra per xxx. annos per
ficit cursum suum. post hoc retrogradando quasi di
recte procedo. **U**t in fabulis fingitur habere falcem
curvum. **I**n colore etiam pallidus aut lividus sicut
plumbum. quia duas habet qualitates mortiferas scilicet fri
giditatem et siccitatem. et iouis fetus sub ipsius dno na
tus et conceptus vel mortuus vel pessimas persequitur quali
tates. **Q**uia secundum **P**ytholomeum in libro de iudicijs astrorum
dat hominem esse fuscum turpementum opantem. pigrum. et
vixor. triste. raro hilaris seu ridetum. **U**t dicitur idem
Pytholomeus. **S**ubiecti saturno ragadias. et fissuras sic
cas sepius in calcaneis patiuntur. glauci sunt coloris
et lividi in capillis et in toto corpore asperum et inculti
turpia et fetida non abhorret vestimenta. animalia
diligunt fetida et immunda. res diligunt acidas et sti
pticis. quia in eorum perplexione habentur melancolicus do
minat. **D**e saturno dicit **P**ytholomeus. **S**aturnus est
captivus et aqnuus. et dno in libra. sed in arie
te regnum abstrahit. **S**ub eo pertinet vita edificium
doctrina et locus frigidus et siccus. **I**n iudicijs signum
merore et tristitia. **C**olor est niger et plumbus et est
falsidicus. tamen quando ingreditur circulum iouis minorat ma
liciam eius. et mutat colorem ex vicinitate ipsius. **C**um enim sit
naturaliter plumbus ex claritate iouis cui coniungitur
efficit candidus atque clarus ut dicit **P**ytholomeus.

De ioue.

Capitulum. xxiiij.

Iuppiter qui
est erroris gentium et fictiois poetarum
summus deorum fuit prior planeta benivo
lus. calidus et humidus. diurnus. et masculinus. in su
is qualitatibus tempore in colore est argenteus. candidus cla
rus ac blaudus. **E**t iouis in circulo iouis eam felicitatis
antiqui partibus posuerunt. ut dicit **Marci**. **I**stius

ionis circulus saturni circulo immediate ē p̄iūctus. Et iō p̄p̄t altitudinē circuli sui. xij. ānis p̄ficat cursū suū. **H**ic boitate sua rep̄mit maliciā saturni. q̄n̄ iuppiter ī sup̄iori parte sui circuli circulo saturni ē cōiunctus 7 iō fingit a poet̄i patrē suū a regē expulisse vt dicit **V**aci. 7 **I**sid. q̄ p̄ntia sua rep̄mit maliciā saturni naturalē. **H**ic adiūct̄ planetis bonis. bonas et vtilēs facit im̄p̄siones in istis inferioribz elemētis. Et iō dicūt astrologi q̄ in corpe hoīs coopat̄ ad pulcritudinem 7 honestatē pulch̄ ei dat colorē nīcū et rubore p̄mixtuz. pulcros dat oculos 7 pulcros dentes. barbāqz rotundā vt dicit **P**tho. **P**reest ei aeri 7 sanguī. 7 sanguine cōplexioni. **D**e **H** dicit **P**tho. **S**ub ioue sunt sagittarij 7 piscis. et sunt dom̄ ei regnat in cācro 7 ī cap̄corno discessus regni e. **S**ub ioue p̄tinēt honor. diuicie. optimū indumētū. **I**n iudicijs astrologorū. significat sapiāz et rōem 7 s̄ vendic̄ vt q̄n̄ apparet in ascendēte significat s̄m̄ astrologos reuerentiā honestatē fidē 7 disciplinā 7 erit finis ad saluatiōz sic oīm signoz p̄fortat boitatē 7 signat in eis bonum q̄n̄ in eis inuenit nisi in duodecimo. vbi dicūt significare iouē seruitutes. paupertatem. 7 tristitiā. ex pte quadrupedū 7 meorem ex pte familie 7 seruoz. vt dicit **P**thol. et **M**isael.

Natura de marte. **C**apitulum. xxv.

Mars deus belli a gentibz putabat̄. Est eī planeta calidus. 7 siccus. masculin⁹ 7 nocturn⁹ vnde p̄est colere et igni. et colerice complexioni. et disponit ad audaciam 7 animositatē 7 appetitū vindicte. p̄pter qd̄ deus belloz vocabatur immediate sequit̄ iouem 7 p̄cedit venerē. Et iō ex vtriusqz stelle beniuole vicinitate eius nociuitas temperat̄. **I**n colore ē fulgidus siue rutilās sicut ignis. vt dicit **M**arci. **U**n̄ et maiorē vim habet calefaciēdo q̄ alij planete vt dicit idem. **H**ic planeta s̄m̄ **P**tho. disponit in hoīe ex pte corpis longitudinē 7 gracilitatē 7 hoc ratiōe caloris 7 siccitatis. sed hoc ē in iuuetute. **N**am in senectute ex calore p̄sumente 7 siccitate p̄trahēre. disponit ad curuitatē ex parte mentis disponit ad mobilitatē animi 7 leuitatē. ad irāz 7 aniositatē. et alias colericas passiones. disponit etiā 7 abilitat ad igneas opatōes. sicut ad ferrarios 7 fumarios. sicut saturnus ad terrāz cultores 7 graniū p̄dēz portitores. 7 iuppiter econuerso ad artes leniores. fac̄ ei abiles vt sint oratores trapezete. i. cābitores. 7 argenti tractato-

res scriptores 7 hm̄oi. vt dicit **M**isa. s̄m̄ p̄tho. etiā sub marte sunt s̄ signa scorpi⁹ et aries 7 sūt domus ei⁹ regnat in capricorno. s̄ in tauro ē discessus regni eius. **S**ub ip̄o cōtinet̄ plium. carcer et inimic⁹ et significat iram et celeritatē 7 furorē. 7 ē rubē 7 fallidic⁹ 7 colosus. morat̄ in q̄libz sig. lx. diebz. 7. xvj. boīs in. ij. annis cōplet cursū suū.

Natura de venere. **C**apitulum. xxvj.

Venus qui et lucifer dicit̄ ē planeta s̄m̄ misael benivolus. femineus. nocturn⁹ in suis q̄litatibz. scz in calore et hūore t̄pat̄. **H**ic planeta excedit solus zodiacū in duabus p̄tibz vt dicit **B**eda. 7 est dicit̄ venus. qz sua q̄litate calida vel humida dicit̄ venerei hūoris vel amoris excitatiuus s̄m̄ **I**sid. qz cōcomitat̄ solē vel p̄cedit et tūc dicitur lucifer. vel sequit̄ 7 tunc dicitur vesper vt dicit **B**eda. **C**olorem habet cādentē 7 refulgentem electro similit̄ vt dicit **M**arcia. **I**nter enim omnia sydera gaudentius fulget vnde 7 in bar dicit̄ eo q̄ iubar radiosi luminis a se emittit. p̄pter qd̄ vmbraz facit. **Q**uando aura multū est serena diem 7 solis ortū immediate annūciat 7 p̄cedit. **Q**n̄ est in eodem signo cū sole a claritate solis absorptus. se tunc teporis nō ostendit. **Q**n̄ venus ē altior mercurio tē est illo segnior motuse⁹ et ecōuerso cū ē inferior tūc est celerior vt dicit **M**acro. **I**n tribz semitonij soli occurrit 7 maliciā rep̄mit. vt dicit **P**th. **E**x pte corpis disponit ad pulcritudines 7 ad voluptates in tactu. in olfactu in gustu. 7 in cantu. **U**n̄ facit esse cantatores 7 musicoz amatores et speciez p̄fectores. aurifices et vestitū muliebriū inscisores vt ait mis. **E**t dicit **P**tho. **S**ub venere inquit sunt libra et taurus 7 sunt ei⁹ domus et regnat in piscibus. 7 in virgine deficit regnum eius. **S**ub ip̄o p̄tinetur via 7 amor 7 amicitia 7 peregrinus. 7 signat lucrum et gaudium. et ē vendic⁹ 7 morat̄ in q̄libet signo. xxix. diebus 7 p̄plet cursū suū in. ccc. et. lxxij. diebus.

De mercurio. **C**apitulum. xxvij.

Mercuri⁹ s̄m̄ misa. ē planeta t̄pat⁹. nocturn⁹. mō masculin⁹. mō feminin⁹. cito ei se vertit ad naturā illi⁹ cui adiūgit̄ vt cū hoīs bon⁹ cum mal⁹ cū mediocribz mediocri⁹ efficiat̄. **U**n̄ 7 ī sup̄iori pte sui orb̄ miscet q̄litates suas cū q̄litatibz veneris et ideo fingit̄ a poetis q̄ cū ea fuerit fornicatus vt dicit ysi. **E**t dicit mercuri⁹ q̄si

medius currens. quia quasi medius est hinc **Be-**
dam inter venere[m] et solē vñ in superiori pte sui
circuli cōiungit cū venere in inferiori x̄o cōuenit
cum sole. **Circulus** etiam suus in superiori pte in-
trat circulū venere. i inferiori autē pte intrat circu-
lum solis. **Quā** est in superiori pte sui circulus me-
dius videt et minus a sole obscurat. **Aliquā** etiā
ante solis ortū aliquādo p̄ occasum splendet. et
ideo ab aliquibus vespere nuncupat. **Aquis** di-
cit dñari. vnde **Lucan⁹** loquens de mercurio di-
xit q̄s cū dñs percussit aquar. **Dicit** etiā a poet̄
deus eloquentie et sapie. vñ hinc **Pto.** **Mer-**
curius dat esse studiosos et scie numeroꝝ ama-
tores. disponit em̄ et abilitat ad sciam et vsq̄ cal-
culi et p̄putatōis. **Et** iō dicit fuisse deus merca-
toꝝ. q̄ mercatori p̄putatio summe necessaria ē.
Dicit autē de palestre. vt dicit **Isido.** eo q̄ cū so-
le luctat quasi volens eū supare. **Semp** em̄ iur-
ta soles gradit. nunq̄ plus distans q̄ p̄ nouē
gradus. vñ raro videt. q̄ semp fere sub radijs
solarib; occultat. **Et** ideo p̄pter calores solis fa-
scus depingit. et p̄pter suam celeritatem cursor
teorū in fabulis nuncupat. q̄ nūc cū sole. nunc
ante. nūc p̄ gradit. **Quā** solē p̄uenit radijs sola-
rib; p̄xim⁹ stare videt et dicit stationari⁹. **Quā**
autē sequit videtur retrograd⁹ vt dicit macro-
bius. **Secūm** pto. aut sub mercurio sunt gēmi-
ni et virgo et regnat in virgine. h̄ in piscibus re-
gnum abscedit. **Cū** sole sp̄ morat vno siḡ ante
aut p̄. **Sub** mercurio p̄t̄et fortunū. negociatō
furtū. et significat rationē et sapientiā et est alb⁹
cuz benivolis benivolus. et cū malis mal⁹. **Mo-**
rat i vno q̄z siḡ. xxviij. dieb; et. vi. horis. et in. ccc
et. xxxviij. dieb; complet cursu suū. **Hucusq̄**
Pto.

De sole.

Capitulum. xxviij.

De hinc **Isidorū**
quasi solus lucēs dicit eo q̄ sit fons
totius lūis et radiatōe supiora et in-
feriora illustrant. **Est** autē sol hinc misalath. pla-
neta fortunatus ex se. h̄ p̄ p̄iūctōes aliquā fit ma-
lus masculinus diurnus calidus et sic⁹. **Sol** ei
oīa viuificat. et rebus omib; vitā specie et formā
administrat. **Ram** vt dicit idem. **Sol** omnib;
lūarib; celi maior est in q̄ntitate et in dignitate
et i claritate. q̄ magis calcati et p̄pressi lūinis ē.
Maior est etiā in motu vñiformitate. et etiam
potestate et effectū multiplicitate. q̄ semp mo-
uetur motu directo in circulo sub zodiaco medi-
um sp̄ tenens locū transit eū recte circulus suus

p̄ mediā lineā zodiaci cuius metas et terminos
nō transcēdit sol. et iō eius motus in circulo suo
pp̄rio ē vñiformis. q̄uis rex aliar; obiecto mo-
ueri dissit aliquā videat. **Circulus** q̄z solis sicut
zodiacus distinguit p. xij. spacia siue signa q̄z
q̄libet cōtinet. xxx. gradus. et q̄libet grad⁹. lx.
minuta. et q̄libet minutū. lx. secūda. **Et** q̄n sol
recedit ab vno puncto circuli sui et reuertit i eū-
dem. transit p. xij. signa. et iste transit⁹ circuli an-
ni vocat nec in die naturali p̄fecte trāsit gradū
vñuz. put p̄putat **Albu.** h̄ trāsit. lx. minuta. viij
scrupula. **Ita** q̄ de illo sexagesimo minuto re-
manēt duo scda imp̄transita. **Quā** tantū d̄ficit
q̄ in vno die naturali nō p̄ficit gradū vñū. **Sol**
iḡ motu suo ordinato et imp̄turbato cursu or-
dinat et p̄ficit vñiformis. vñ **Ambro.** in examerō.
sic nobis d̄scribit virtutes ip̄i solis dicēs. **Sol**
ē oculus mundi iocūditas diei pulcritudo celi.
mensura t̄pm virtus et vigor oīm nascentium.
dñs planetar; decor et p̄fectio oīm stellar;. **Idē**
etiam dicit **Var.** **Sol** in q̄t ē fons mētis. i. me-
morā rōis principiū lucis. rex nature. mens mū-
di. fulgor olympi. moderatōz firmamētū. **Iō**
mouet p̄trafirmamētū vt moderet et tēpet mo-
tum suum. iō d̄z splendor olympi vt dicit **Ma-**
cro. in libro ciceronis. diffinitio fuit platois om-
niū sperarum lumē esse a sole. **Dicit** eī plato in
thimeo. **Ingeniavit** deus rem cōditor lucē dar-
rissimā quā solē vocam⁹ et splendore celū et infe-
riora oīa illustrant vt numerus existeret omni-
um aiāntiū. **Et** in li. de elemētis dicit **Aristote.**
Sol in q̄t habet lumē pp̄riū. stelle x̄o vel luna
lumen a sole adquisitū sic q̄n a candela speculā
ei oppositū illuminat. **Idē** dicit **Var.** q̄ sol in
medio signiferi incedēs. bisenos radios emittit
ex se q̄b; supiora et inferiora illustrant. **De** his
autē solis mirabilib; dicit beatus **Dyon.** in lib.
de diuinis nomnibus capitulo. v. sic. **Sensibili-**
um essentias et qualitates multas quidem et di-
scretas existentes ipse sol vnus ens et vñiformis
et illuminans lux. renouat. nutrit. custodit et per-
ficit et discernit vñit et refouet. secūda facit au-
get mutat. collocat. plantat. renouat. et viuificat
etiam omnia. **Unde** ex ip̄is verbis manifestat
proprietates ipsius solis. in propria natura et in
suo effectu. in substātia eū seu essentia sua sum-
mam habet simplicitatem. **Non** enim habet et
dissimilibus vel ex contrarijs partibus compo-
sitionem substātialem sicut inferiora elementa.
vel elementata. sed omnimodam h̄z simplicita-
tem in sua natura et vñiformitatē. et iō h̄z p̄pe-
tuam in substātia p̄manentia et incorrupta

tem. quia compositio ex contrarijs principij est corruptionis vt dicit arest. et ex hac simplicitate sumā h3 fm substantiā leuitatem. **Q**uā parciū naturalium compactio ē principij et causa grauitatis. et ex hac leuitate h3 cor² solare ad motum abilitatē. **L**enia eim ad motū sunt facilia et maxime sunt agilitatis. **E**x substantiē autē sue subtilitate et mobilitate summā habet actualitatez et virtutē. quia q̄to res est simplicior tanto ad diuersos actus naturalit̄ ē potentior. **E**t iō cōuenient̄ dicit dyo. q̄ sol vniiformis ē lux illuminans. **¶** **N**am virtutem habet illuminatiua in quia in suo lumine nunq̄ deficit. q̄uis ei² lumē vel p̄ terre vel p̄ lune int̄positōez nobis aliquādo auferri videat. **H**abz etiaz virtutē renouatiuam. **N**am poros terre aperit. et terre superficiez herbis frondibz et floribus renouat et reueſtit. **P**er subintratōez eim virtutis solaris penetrantis ad interiora terre hyemali tpe q̄dam modo ātiquata annis singulis viroze et pulcritudine renouant̄. **I**tem virtutē habet nutritiuam quia ad interiora radicum et seminū solarz radius subintrans calore suo humiditatē terre dissoluit et vi attractiua q̄d semini et radici ē simile de illa attrahit et illud in nutrimentuz terre nascentiū cōuertit. **I**te virtutē habz inferioruz conseruatiuā et saluatiuā. **N**am elemēta p̄pter cōtrarietate et mutuā repugnantia quā habent inter se adinuicē se destruerent. nisi p̄ virtutē celestis influentiam cōciliarent et sic in esse debito saluarent. vt dicit **A**lexander. **I**tem virtutem p̄fectiuā. quia calor elementaris incipit agere in generatōe corporoz et calor solaris p̄ficit et producit vsqz ad debitū cōplemētū vt dicit alexāder. **I**tem virtutē habet discretiuā. **N**am colores et rerum species et figure que in tenebris sūt confuse. per presentiam solaris luminis agnoscuntur et abinuicem discernunt̄. **I**tem virtutē habet vniuiā. et h̄ ē p̄ se et p̄ accidens. **P**er se quia vnit et cōciliat et p̄cordat planetas in suis effectibz. p̄ciliat etiam sibi p̄traria elementa vñ fm **M**ar. et **M**acrob. **S**ol medius est int̄ planetas quia ad armoniam celestem p̄ficiendam hoc facit sol in suo circulo. quod facit media cordula in musico instrumento. p̄ accidens etiam vnit homogenia sicut et dissoluit ethrogeia fm eī naturam in quā nunc aggregat nūc dissoluit. **I**tem virtutem habet secundatiuam. vim eniz generandi et varias species producendi. confert istis inferioribus. homo enim generat hominem et sol. vt dicit philosophus. quia nihil fructificat neqz crescit vbi solis radius nō attingit. **I**tem virtutem habet p̄fortatiuam fm eim solis ascensum super nostrum ouizontem. vir-

tutes animalium fortiores efficiuntur et vsqz ad medium celi augmentantur. et in eius declinatione vsqz ad occasum. propter eius elongationem. debilitantur corpora in suis virtutibus et quasi in somnum resoluntur vt patet in floribus qui aperiuntur in ortu solis qui in occasu marcescunt q̄dammodo claudunt vt dicit **A**lexā. **I**te virtutem habet temporum immutatiuam ordinatiuam et distinctiuam quia descendens per signa australia. efficit dies breuiiores. ascendens v̄o per signa septentrionalia efficit longiores. **I**mmutat etiam ipsos dies. quia sol lucens super terram diem facit. **E**t fm diuersam dispositionem solis diuersam immutationem recipit. **N**am primo rubet in mane deinde lucet in tēpore hore tercię. seruet in meridie. pallet in vespere. **U**nde et quatuor equos fingitur habuisse quorum primus fuit erithens. i. rubens secundus attrichens id est splendidus. tercius lampas id est ardens. quartus philogens. id est amans terram. vt dicit **B**eda. **S**ol etiaz vt dicit **B**eda si fuerit maculosus vel sub nube latens pluuialem diem presagit si rubeat. si vero palleat tempestuosum. **S**i vero clarus in medio videatur ita vt in medio fulgēs radios emitat versus austrum tempestatem designat humidam et ventosam. **S**i pallidus occidat in nubes nigras ventum aquilonarem prenūciat vt dicit **B**eda. **I**tem virtutem habet inferiorum informatiuam. **N**am vt dicit **I**sidorus. fm ei² elongationem et propinquationem. facies hominum et animalium corpora vigore et calore disponuntur. vnde dicit **M**arcia. **S**olis constellatōe homines pulcros et agiles esse. **E**t iō in fabulis cū pennatis veltigijz depingitur i facie puerili. p̄pter q̄d etiaz p̄hebi. i. pulcher dicit̄ est. **D**icit **P**otho. **S**ol facit hoieim corpulentū facie pulcrum et coloratū et magnorum oculoꝝ et abilitat ad omia opera auri si fuerit in exaltatione sua. **S**i vero in casu ad omnia opera eris abilitat et disponit. **I**tem virtutem habet putrefactiuam. **R**adioꝝ eī suoꝝ dispersione subtiliat aerem et disgregat et consumit vaporem insufficientē aerem ac disp̄git et fugit auram pestilentē. **I**tem cum nō sit substantiue calidi² virtutē habz calefactiuā. inflamatiuā et vitiuā. et h̄ fit ex motu radioꝝ et eoꝝ p̄fractōe ac p̄cursu in superficie obiecti corp̄is. maxie si obiectū corp² specularē fuerit et politū vt dicit̄ in p̄spectiua. **I**te virtutem habet attractiuā. calore eī suo attrahit a mari fumos et vapores et eos tādē condensat in nubes et sic condensatos r̄soluit eos nūc in ḡndies nūc i pluias nūc i nines. **U**nde fm **M**arcianū dicitur fabulose q̄ sol fuit iux̄ ma-

re oceanus ab ethiopiis cum alijs dijs ad epulas inuitatus. Putauerunt enim antiqui solē aq̄s oceanī nutrirī et attractos vapores in ipsius nutrimentum cōuertī. et ideo dicunt ante impetuosam pluriam calorem p̄tendere vehementem. Quod fit p̄pter nimiam attractiōem vaporis ex forti impressiōe caloris radiorū in ventre siue i cōcavitāte nubis vt dicit Aresto. Item viuificatiāem habet virtutem q̄d patet p̄ hoc q̄d nihil potest viuere vbi nō pōt attingere virtus solis. Et ideo dicit P̄tho. in eodem libro. Sub sole est leo et domus ei⁹ et regnat in ariete et in libra discedit. et sub ipso continent species. lucus. fortuna et heres et significat animā et spiritū et est color eius albus et rubens et veridicus et complet cursum suum dieb. ccc. et. lxx. et. vi. horis. Unde inter omnes planetas maxime disponit animalia ad animationem et viuificatiōem. Itē cuz sit maxime q̄ntitatis et velocissimi motus sue velocitatis et magnitudinis est occultatiu⁹. Cū enim sit occies maior tota terra vt dicit Macro. Propter altitudinē sui situs vix bipedalis videtur. Quod at̄ incōspabili⁹ sit maior q̄ apparet p̄t̄ ex hoc q̄ maior videt̄ in ortu suo et occasu q̄ a nobis maxime elongat̄ q̄ in puncto meridie q̄ nobis appropinquat vñ p̄t̄ q̄ in ipsius aspectu decipitur visus noster. Et h̄ aperte declarat̄ in ipsius motu q̄ cōtinue mouetur velocius q̄ sagitta et tñ moueri in aliquo nō videt̄ p̄ nimia claritatis intensiōe et excessu. sic et ei⁹ quantitas sic et motus velocitas subterfugit visum nostrū. Et ista de proprietatibus solis dicta nunc sufficiant.

De luna.

Capitulum. xxix.

Una dicitur quasi luminū vna. i. principalis. quia corpori solari in magnitudine et pulcritudine est similima vt dicit Isido. Luna est vt dicit̄ in exomero. decora noctis mater rosis. humoris mīstra. dñatrix maris tpm mēsurā. emulatrix solis. mutatrix aeris. lumen a se nō habēs h̄ a plenitudine solis mutuans et acquirens. que h̄m appropinquatiōem vel elongatiōem a sole formam suscipit et figuram. Carēs itaq̄ luna proprio luē. ē a fontali plenitudine solis luē receptiua. Cū dicit̄ in li. elemētoꝝ arest. q̄ lūa semper i medietate sui a sole illuāat et lumē receptū reflectit in terram. Naturā enim silem habet speculo. q̄ proprio calore carens. lumē recipit ab alio et q̄nto soli pl⁹ appropinquat tantopl⁹ de suo lumine perdit ex parte terre. h̄ claritatem quā perdit ex parte inferiori nullo mō p̄dit ex parte celi.

immo tantoplus ex pte superiori illuminat. unde qñ soli cōtingit nihil luminis ad terras diuigit. h̄ ex parte celi in plena illuminatiōe pmanet. Et eōuerso qñ soli oppōit̄ tota ad terrā et nō ad celum illuāat vt dicit Beda et Macro. Itē luna est figure et forme sue mutatiua. diuersas enim facies sui luminis ostendit ad terram. quia nunc arcualem nunc circularem aspectibus hominū se ostendit. nunc monoydos. nunc dictotomos. nūc amphitridos. nūc pansilenos. Monoydos aut̄ est. qñ est prima et apparet corniculatis. Dictotomos dicit̄ qñ p̄ mediū secta qñ est octaua. Amphitricos ē. quando de sua plena rotunditate ē dubia scz qñ est. xj. vel. xij. Pansilenos est quādo ex toto ē plena. scz quando ē xiiij. Itē luna triplicis status ē ostensiuā q̄ aut est cum sole id est in cōiunctiōe qñ ascendit aut a latere quando scz a sole recedit. vel quādo ad solē reuertitur. aut in plena oppositiōe qñ scilicet totaliter soli opponit̄. Qñ aut̄ a sole prius recedit apparet corniculata ad modū arc⁹. cornib⁹ semp̄ versis versus ortum. Qñ h̄o iterū appropinquat ad cōiunctiōem recipit eandem formā. sed versis semper cornibus ad occasum. In pte autem auersa a sole semper apparet vacua. h̄ in parte ante ad solē versa lumine repleta. Itē luna est omnium humorū augmentatiua. quia per occulta nature spiramina. fluxus et reflux⁹ augmentat̄. Unde in eius detrimento in ossibus medulle cerebra in capitibus et humores in corporibus diminuunt et eius incremento multiplicantur. Unde ei⁹ defectui oīa compatiunt̄ et eius decrementum inferiorum est detrimento vt dicit Marcus. Item aquarum maris est attractiua sicut enim adamas trahit ferrum post se. sic luna mouet et trahit post se. oceanū. Unde in suo ortu intumescit mare et crescit ex parte orientali. et decrescit ex parte occidentali. Et eōuerso quando est in occasu. crescit mare ex parte occidentis et decrescit ex parte orientis. Secundum quod luna plus vel minus proficit in lumine. sic plus vel minus in suo fluxu se extendit vel retrahit ipm mare vt dicit Marcus. Macrobius etiā in li. ciceronis. Oceanus in incremento lune retinet modum istum. Primo enim die crescentis lune. fit copiosior solito. et abundat in summo. Sed secundo minuitur et sic descendit vsq̄ ad. vij. diē. deinde itē crescit p. vij. dies. itaq̄ in. xiiij. die est itē plena in summo vñ et in nouilunio sp̄ ē mare plenissimū et etiā in pleilunio. Itē lūa ē rosis i aere generatiua. vim enim sue humiditatis aeri imprimit et aerē in sensibili mutās in ipsius superficie ro: ē signit. Manifeste enim videm⁹ quia q̄nto ē luna

estiuat tpe serenior tanto abundatius ros su-
gramina se ostendit. **I**tem luna est inter plane-
tas breuiss. mo tpe sui cursus ppletina. breuissi-
mū em̄ habet circulum. et ideo infra spaciū. xx-
viij. diez. p omnia signa zodiaci euagat vt di-
cit **P**tho. **S**ub luna ē cancer et cancer est do-
mus eius. regnat in cancro. sed in libra discessit
regni est et ē planeta frigidus et humidus cuz
excessu femineus. nocturnus. moratur aut̄ in q̄-
libet signo duobus dieb et. vi. horis et besse. 7
in. xxviij. diebus pplet cursum suum. **I**tem lu-
na inter omēs stellas erraticas est magis in in-
certo et in vago motu sine cursu pcessiua. **Q**az
ppter breuitatem sui cursus vunc sub sole nūc
supra. nunc ante. nunc retro euagat. **E**t cuz sol
circuit p circulos australes inferiores lūa pagit
circulos boriales superiores. **P**unc luna supi-
na ē velut nauicula sursum habens cornua ver-
sus terram inclinata. quādo hō decrescit ē ere-
cta vt dicit **B**eda. **I**tem quādo luna recto dia-
metro inter nos 7 solem est interposita. solet eē
eclipsis. i. defectus solis causatiua. **I**ta aut̄ de-
fectio nunq̄ pōt accidere fm̄ naturā nisi in con-
iunctōe solis 7 lune quando de nouo accendit.
7 ipa coniunctio in linea ecliptica celebrat. **H**oc
semp est quando sol ē in capite draconis. et lūa
in cauda vel ecouerso. **U**nde **Al**bu. in libro de
motib planetaz. **S**i luna inter nos 7 solem ob-
uiat. defectum radioz solis nobis facit in ca-
pite vel in cauda draconis. **Q**uid aut̄ sit cauda
draconis. quid caput post dicet. **I**tem luna p
interpositōem tumoris terre inter se et soles. de-
fectus sui luminis ē passiuua. vnde **M**arcianus.
in libro astro. sic dic. **L**una ascendēs vel descen-
dens in solarem lineam incidit si fuerit tricesima
Quando ex toto soli ē subiecta. obscuritatē so-
lis terre facit sed istum defectum nō singul mē-
sibus. quia non semp in eadē linea que inter so-
lem et terras diametraliter ē opposita solari cor-
pori se opponit. **I**dem hō defectus fit lune. cuz
luna soli fit totaliter opposita scz quando ē. xv.
Si em̄ directe fuerit tunc sol sub terra emittit
sol vmbzā minoris terre in lineam sibi opposi-
tam quā si corpus lune intrauerit. ppter vmbzaz
terre interpositam inter se 7 solē a suo lumie tūc
priuatur. **Q**uia ḡ singlis mēsibus luna plena. nō
fit in linea ecliptica q̄ ē vmbzē interpositio. **I**tem
singulis mēsibus luna suo lumie nō priuat. **I**tem
luna ē quandoqz cuiusdam obscuritatis et ob-
nubilationis in se cōtentiua 7 h̄ ex ppriū q̄litate
corpis q̄ naturaliter est obscura cū lumē ex se n̄
habeat s̄ a sole. **U**el vt dicunt aliq̄ illa obscuri-
tas est ex vmbzā terre. ex qua quedam linea re-

sultat in corpe lunari. q̄ ipius lumen in parte ob-
fuscat et hoc fit maxie quādo ad terram appro-
pinquat. ex cuius vicinitate 7 nebulositate con-
trahit quasdam sordes vt dicit **M**arci. **Q**uā-
do hō ad altiores ascendit circulos clara 7 mū-
da 7 nullis maculis obnoxia tunc videt. vt dic̄
idem **M**ar. **I**tem luna ē mutatis tpm̄ significa-
tiua. **Q**uā vt dic̄ **B**eda. **S**i luna in principio ru-
beat vt aurum ventos ostēdit. si in summo eius
corniculo maculis q̄busdā nigrescit. pluuosum
mensis exordium p̄tendit. **S**i hō nigrescit i me-
dio. plenilunium serenū p̄tendit. cū hō in noct̄
na nauigatōe scintillat ad remos in breui tēpe-
stas futura erit vt dicit idē **B**eda. **I**tem luna i ce-
lesti armonia ē grauissimi soni emissiuua vt dicit
Macro. **I**n circulo em̄ lune fit gravis sonus sic̄
in sphaera celesti acutus ē. ex ordinatissimo em̄ so-
no ex stridore motus orbium generato dulcissi-
mus vt dicit fit cōcētus. **I**tem luna ē fecūditatis
terre semibz ministratiua p̄est enim seminibus
que proficiunt ex roze qui de corpore lune ca-
dit vt dicit idem. **E**t idē fm̄ fabulas dicit. p̄ser-
pina. eo qz feminum q̄ p̄iciunt in terra dicit eē
dea a gentibz. **S**ic etiam dicit diana id est silua
rum dea et nemozum. qz feris de nocte pasqua
q̄rentibz in nemozibus 7 in siluis. luminis bene-
ficiam administrat. **E**t ideo vocauerunt. genti-
les lunam deam venatorum. eo qz venatores ar-
cubus utebantur. **I**tem luna cū sit frigida 7 hu-
mida ē ex vicinitate solaris circuli caloris rece-
ptiua. **Q**uā ex calore solis et siccitate temperat
frigiditatis. 7 humiditatis sue excessus. ne singu-
lis mensibus in suo descensu ad terram hyemis ge-
neret vt dicit **M**acro. **I**tem luna vt dicit **Al**bu.
Est aeris mundificatiua. motu ei suo continuo
aerē rarificat 7 subtiliat. vnd si non esset motus
spere lune aerē ex nocturna vapor exalatōe ḡs-
ficies inficeret q̄ corruptōem nō modicam gene-
raret. **I**tem luna fm̄ astrologos int̄ planetas ē su-
per dispositōe hūani corpis maxie potestatiua
Quā vt dicit **P**tho. in li. de iudicijs astroz. sub
luna cōtinet̄ egritudo. amissio timor 7 damnus
z̄. **U**n̄ circa mutatis hūani corpis vt lūaris
potillie opat. **E**t h̄ accidit tū p̄t mot̄ sui velo-
citatē tū p̄t ipi ad nos vicinatē tū p̄t occultā
sibi naturalr̄ insitam potestātē. **U**n̄ d̄ morbozū
mutatōe medic̄ p̄fecte nō discernit. q̄ lūares ef-
fect̄ in corpibz nō coguit. vnd ypo. in p̄cipio
pronostic. de lūa loquens ait. **E**st q̄ddā celeste si-
dus in quo oportet medicum p̄uidere. cuius
prouidentia est mirabilis et stupenda. **E**t **S**al-
lienus in cōmento de diebus ceticis dicit. **R**ez
certam que non fallit attendat medicus quā do

cuerunt astrologi egiptiorum. quia p̄ cōiunctō
nem corporis lunaris cū stellis fortunatis. fiunt
egritudines terminales ad bonum. cū contra-
rijs h̄o p̄trarie. s. ad malū. Et ideo cautus et p̄
fectus medicus sc̄dm̄ doctrinā ypo. aspiciere de-
bet primā lunam. 7 quādo est plena luminis. qz
tunc crescunt humores in hoībus 7 medulle et
fit nutrimentum in mari 7 in oīb̄ rebus munda-
nis. Quando ḡ infirmus in lectum cadit multū
neesse est videre vtrum luna tunc exeat de con-
iunctiōe. tunc em̄ crescit infirmitas. quousqz ve-
niat in oppositionis gradum scilicet in plenilu-
nio et tunc si fuerit cū malo planeta aut in malo
signo 7 aspererit domū martis qui ē octauus si-
gnum. i. si aspererit martem q̄ dicit dñs signi
scorpionis. tunc de morte timendū ē. Si h̄o fu-
erit cum bono planeta 7 in bona domo siue sig-
7 aspererit dominū domus vite scz martem qui
ē domus arietis. siue primi signi d̄ vita tunc spe-
randum ē. Et sic de alijs videndum ē. vt patet
in libro ypo. quem dicitur composuisse de iudi-
cijs infirmitatis fm̄ lunam.

De quibusdā proprietatibz lune malis. xxx

Habet autem luna
quasdam proprietates minus lau-
dabiles tam fm̄ substantiam q̄ fm̄
effectum. habet em̄ substantialē obscuritatē cū
non habeat sicut alij planete lumen a seip̄a. ha-
bet etiam maximā instabilitatem. quia nullam
fidus ita vagat p̄ omnes partes zodiaci sic lūa.
Contrahit etiaz a maliuolis stellis 7 nocivis no-
cibilitatem. Nam vt dicit Ptholo. Luna est
planeta cū malis maliuol^o. Luna insup p̄ suaz
oppositionē inter nos et solem aufert a nobis so-
laris luminis claritatem. Luna etiā quādo inci-
dit in vmbzā terre perdit lumen suū 7 suam p̄-
dit deformitatem 7 defectibilitatem. Preterea
p̄pter vicinitatem quam habet cū crasso aere 7
terza ab vmbzā terre. vel ab infecto aere contra-
hit maculam 7 deformitatē vt dicit Mar. Lu-
na etiam q̄to plus recedit a sole tanto plus re-
cipit a lumine versus terzā. 7 minorem versus
celū obtinet claritatem. Et q̄nto proficit vers^o
terzā tāto plus discedit 7 deficit i lūine vsus ce-
lum. Multiplicem etiam habet effectum malū.
Nam vt dicit Ptho. Luna efficit hoīem in-
stabilem 7 mutabilem de loco ad locum discor-
rentem. Efficit em̄ hominem in oculis male di-
spositum 7 inordinatum. Efficit etiam in hoīe
vnū oculū maiore aut facit strabonem aut or-
bum in vno oculorum. Et subdit homo in cui^o
completionē lunaris constellatio dominiū ha-

buit. vicio in oculo nō carebit. Et hoc forsan ac-
cidit p̄pter accessum lunaris humiditatis hu-
mores oculoz ad aliq̄s prauā qualitātē dispo-
nentis. Dicit etiā in libro misalath. c. v. Eclips
lune marie in hyeme. si fuerit in signis frigidis
excessum significat frigiditatis 7 nimie constri-
ctiōis in terra i aere 7 in aq̄s. Si fuerit in signis
aquaticis p̄lagit abundantā pluiarū. Si h̄o
in signis aeris. piculū tēpestatū p̄tendit et ven-
toz ruinā. Dicit ptho. et albu. q̄ luna existēs i
secundo signo p̄ ascēdens merore designat. tri-
stiriam et ablationem sube p̄ fures et p̄dones.
Sifr in. iij. in. vj. 7 in. viij. iram anxietatez. fugā
7 mutabilitatez. In. x. signat q̄ q̄ tūc incepit re-
pugnare cito deponet. In. xij. aut impedimētū
rixam duriciā 7 carcerē ex pte inimicoz. In oī-
bus aut alijs domibz siue signis bonū efficit et
pretēdit maxie si planetis boīs fuerit sociata. s̄
variā etatē lune mouentur mēstruales hūo-
res in mulieribz et cerebella in aīalibus 7 diuer-
se passionēs vī lunari in corpibz excitant vt p̄z
in lunaticis et caducis. Hec de p̄rietatibz lūe
et alioz planetaz dicta iam sufficiant.

De capite et cauda draconis. capit. xxxj.

Unt autem due
stelle q̄ nō sunt planete s̄ tñ naturā
7 effectū vident habere planetarū
scz caput draconis 7 cauda q̄ mouent cū firma-
mēto 7 p̄sequit̄ cursuz firmamētū vñ a leone trā-
seunt in cancr̄ 7 a cancro in gemios 7 sic de in-
ceps. morat̄ aut in quolibet signo caput draco-
nis. xvij. mēsbz āno scz et dimidio sifr et cau-
da 7 in. xvij. ānis complet cursuz 7 si caput ē in
aliq̄ signo semp in signo opposito erit cauda et
vnter in. iij. vt si caput est in cancro vnter erit
in ariete 7 cauda in capricorno 7 si caput fuerit
in leone. vnter erit in tauro. 7 cauda in aquario
7 sic de alijs. 7 ideo propter aspectum oppositū
cauda est totaliter venenosa. habet autē caput
exaltationem suam in tribus gradibus gemino-
rum. Casum h̄o in sagittario gradibz totidem.
Ecōuerso atē cauda hz exaltatōem suā in tribz
gdibz sagittarij 7 cadit i t̄bz gdibz geioz. Est
atē h̄ aduertēdū q̄ qñ lūa p̄iungit̄ capiti soli vel
caude exnti p̄e gdn̄ p̄iunctiōis. a. xij. gdibz i s̄ra
sp̄ ē eclips̄ futura maior vel minor. fm̄ q̄ caput
vel cauda magl̄ vel mī^o accedit ad gdn̄ p̄iunctiōis
7 h̄ potissie hz locū i eclipsi sol. Eodē mō d̄ ecli-
psi lūe tenēdū ē. qz si lūa p̄uerit cū cauda i aliq̄
siḡ 7 sol fuerit i capite i siḡ opposito erit eclips̄ la-
ue 7 ecōiūso si sol fuerit i aliq̄ siḡ cū cauda 7 lūa

in signo opposito cum capite. erit iterum eclipsis lune. Et si in eodem gradu conuenerit. erit eclipsis generalis. unde sp oportet q̄ conueniāt in capite vel in cauda in eodē gradu sine ppe. xij. gradibus vel infra si debet eē eclipsis. unde coniunctio debet fieri solis 7 lune quo ad idē signū eundem gradum. idem minutum 7 idem scdm. Ex hoc apparet q̄ quāuis luna iungatur singul' mensib' soli 7 accendat' non tamen semp eclipsim facit. qz non semp in linea ecliptica se contingunt. qz non semp accendit' luna in coniunctione in eodē gradu. nec etiam semp caput v' cauda in coniunctōne v' oppositōne solis 7 lune se contingunt.

De cometa.

Capitulum. xxxij

Cometa ē stella

Quedam flāmis circūta vt dicit beda. repente nascens regit pmutatōne aut pestilentia aut bella vel ventos siue est signans v' ptendens. Comatice stelle aliquando vident' moueri motu planetarum. aliquando pmanent immobiles sicut fixe. Semp autē apparent vt di. beda in pte determinata in celo Non. n. vagant' p diuersas ptes zodiaci sicut planete. sed vidētur eē in circulo lacteo siue galaxia 7 spargunt radios versus septentrionem. nunq̄ versus occidentem. unde in pte occidentali non vident'. breui spacio solent apparere. s. p. viij. dies. Aliquando visa est. lxxx. dieb' sicut diē beda. Ex quibuscunq̄ autem stellis nascit' cometa siue ex planetis siue ex fixis. sp in firma mēto apparet in pte septētrionali vt dicit idem Ex quo patet q̄ stella que apparuit in ortu xpi non fuit cometa. quia mouebatur ab oriēte ad meridiem versus occasum. Et hoc non solet facere motus comete vt dicit Cris.

De stellis fixis.

Capitulum. xxxij.

Stelle a stando

sunt dicte. Quis. n. semper moueantur. tamen sp stare videntur vt dicit ysid. Dicuntur 7 sidera a considerando. eo q̄ i eis mathematicoz' consideratōne multa veridicantur 7 puidetur. Dicuntur etiā astra ab aurostros v' anastros nuncupata. eo q̄ fm opinione aliquarum stellarum corpa in spera firmamenti sicut clauī in rote circūferentia sunt confixa. Et hoc quidem verum est quo ad aliqua et maxime quo ad maiora vt di. ysid. Scdm alphra. Stella est lux aggregata in suo orbe. vñ fm q̄ est maior aggregatio lumis stellaris corporis tanto ē maioris quātitatis. pulcritioris cla-

ritatis. 7 amplioris potestatis ac lucis eo q̄ sūt luminosa corpora luminis solatium contra nocturnas tenebras mortalib' deferētia mūdi superficie decorantia. solis lucem a quo recipiunt lumen. put possunt supplementia emissionē radiorum continua. aerem depurantia. quoz' virtute aufertur a mundo inferiori pestilentia corruptela. Stellarum etiam virtute conciliant' 7 ad cordiam reuocantur sibi inuicem contraria elementa. Earuz sempiterno fulgore illustrāt oia suo calore saluant 7 refouent vniuersa. Quā fm platanicos vt dicit beda. stelle ignee sunt nature. Celum. n. cum suo ornatu eē natura igneum multi antiqui posuerunt Aristo. aut 7 alij philosophi ponunt celum eē elementum quintum natura 7 pprietate ab elemētis quatuor discretum. dicunt stellas non eē frigiditas nec caliditas substantialiter seu substantiue sicut nec ipm celum sed tantūmō sunt calide effectiue motu. n. suo continuo 7 sempiterno inflamant illud sup quod mouentur 7 sic in istis inferiorib' habent inducere calorem v' algorem. Radiorum v' mobilitate contractōne in superficie obiecti corporis habent inducere vim caloris. Sed vnde sint stelle certum est. q̄ sunt fm naturam purissime 7 simplicis nature ac in incorrupte. quo ad formam etiam sunt lucidissime. 7 quo ad figurā sperice 7 rotunde. quo ad substantiam solide n̄ porose. quo ad superficiem plane nullaten' asperē v' angulose. quo ad situm altissime. quo ad motum velocissime. quo ad quantitatem sunt maxime. quāuis ppter situm distantiam videātur eē parue. quo ad numerositatem innumere. illi enī soli qui stellas numerat sunt finite. quo ad ptatem 7 effectum stelle sunt magis intra corpora virtuose. Nam stelle sunt inferiorum generatiue immutatiue conseruatiue. radiorum suorum emissiue. tenebrarum noctis illuminatiue. sui cursus in suis orbibus vniformiter completiue. in solis presentia a quo recipiunt lumē sui sunt occultatiue. in suo ortu 7 occasu sunt aeris multipliciter imutatiue. quia nunc tempestates concitant. nunc serenitates generant 7 pcurant vt di. beda. coloris variatōne 7 radiorum scintillatōne. nunc tristium. nunc letoz' euentū fm mathematicos sunt pronunciatue. Sunt etiā nauigantib' pspere. 7 iparum viarum in medio maris directiue. vbi stelle adinuicem vicinias sunt coniuncte. maioris luminis 7 pulcritioris se expressiue. v' p̄t̄ in pliadibus 7 sideribus galaxie. Quis etiam tantam ostendāt pulcritudinē ex quadā vicinitate. qz p̄ter sunt p̄iuncte. Lucidiores tñ i p̄mū apparet single. siderate tñ p

se nō apparēt singulariter pulcre 7 huius rō est
 vt di. **Mar.** quia excedens fulgor vnus p quā
 dā refulgētiā alteri⁹ insufficiētiā ex se repat. vñ
 qvñt deest ex quadā defectibilitate alia supplet
 q magis excellit in claritate. **Itē stelle** ppter sit⁹
 sui distātiā sunt hoibz disparit⁹ sue magnitudi-
 nis ostēsiue. **Quā** vt di. albu. quāto sunt cenith
 capitis nre magis vicine. tāto sp vident⁹ eē mi-
 noris quātutatis 7 offerunt nostris aspectibus
 min⁹ pue. **Et ecōuerso** quāto plus elōgāt i suo
 ortu nro habitabili seu in occasu tāto nris ocul⁹
 vidēt generalit⁹ eē magis magne. 7 et maiores
 vidēt eē i quātutate i occasu qz in ortu. vt dicit
 beda. tūc aliquo dī esse sup cenith capitis nri
 qñ directe vidēt eē sup caput nrm. **Cenith. n.**
 dī recta positio sup caput. cui⁹ forte rō ē vt di-
 cit idē. qz vapores vt terra ascēdētes rectitudi-
 nē radioz ad oculos venire pfecte nō pmittūt.
Et iō oculus decipit in h⁹ aspectu. qz qd circū
 fusum ē in aere. a solari radio estimat oculus cō
 pbendere in seipō. **Sed** sicut di. alga. talis vis⁹
 decipit sicut qñ fulgor candele a sano oculo si-
 ne obstaculo pspicit. s. a lippiete oculo sine ar-
 cus celestis imagine nō vidēt 7 putat decept⁹
 oculus oīno videre in alio. s. in lumie viso. quod
 tñ in altero nō ē sed i seipō potius. **Idem** dicit
Auicē. in ca. de obscuritate visus. quere supra
 de visu. **Itē** sē stelle fm mar. i suis circū armo-
 niace pcessiue. **Omēs. n.** toni musici cōcēt⁹ int⁹
 sidera iueniūt. nec grauitas inferioz dissonam
 reddit melodiā supioz siue medioz nec ecōuer-
 so supioz acuitas destruit sōnū grauiore inferioz
 sicut dicit mar. **Itē** fm ari. in li. de ce. 7 mū.
Stelle sunt extrema corpis celi in q posite sunt
 atqz fixe. 7 iō naturaliter sunt splēdide sicut et
 celū in quo reuoluūt. vñ oēs stelle habēt lumen
 ppriū pter lunā. **Et** qzuis stelle ex se sunt lumi-
 nose tñ sue lūinositatis recipiūt cōplementū ab
 ipō sole. **Itē** stelle sunt sue virtutis 7 luminosi-
 tatis sibi inuicē pmutatiue. vna. n. auget clari-
 tatē alterius sicut dī in li. de pūctōmbz plane-
 tarū. **Itē** stelle pprijs circulis 7 sedibz sunt cōtē-
 te 7 iō si circulus vni⁹ intersecādo aliqñ subin-
 tret circulū alterius. ppter hoc pprias sedes stel-
 le nō deserūt nec sunt alijs p quas trāseūt ipedi-
 mēti vñ iniurie inuicē illatiue. **Itē** stelle quedaz
 vt dicit mar. celerius orite. celerius occidūt. qdā
 ho tardius orite. citius occasum petūt. **Quedā**
 aut panē oriunt⁹. 7 tñ nō sil occubere dinoscūt.
Hec aut varietas orit⁹ 7 occasus accidit ex dis-
 pari altitudie circuloz in q oriūt⁹ vñ ex eleuatōe
 siue depressiōe clymatū in qb occubere vidēt.
Quā fm variā eleuatōez vñ depressiōe corpis

celestis. varijs tpi⁹ vel oriūt⁹ vñ occubūt. **Item**
 stelle sunt tpm annoz. s. 7 mēsiū 7 dierū disti-
 ctive 7 pmutatiue. **Quā** sicut dī in li. de pprieta-
 tibz elementoz ari. **Permutatō** tpi⁹ nō ē nisi. p-
 pter pmutatiōz stellaz in signis diuersis 7 sup
 clymata septem vt ex pmutatōe lune singulis.
 xxviij. diebz. aut pmutatōe mercurij 7 venenis
 in oibz decē mēsi⁹ vñ min⁹ illo. aut ex pmuta-
 tōe martis in duobz annis. aut iouis in. xij. aut
 saturni in. xxx. aut ex cōiunctōe 7 pmutatōe tri-
 plicitatis. aut triplicitate in. ccc. 7. l. annis. aut p-
 pter pmutatōem stellaz fixarū orbis. pmutan-
 tur eni in. c. annis vno gradu quaz accidit per-
 mutatō magna. xxxvi. milibz ānis. **Et** hic ē an-
 nus magnus qd ē vltimū oīm rerū. **Hucusqz**
 ari. in eodē li. **In** libro aut ciceronis dicit **Da-**
 crob. **Istius** mūdani anni finis ē. cū stelle omēs
 oiaqz sidera ac planete a certo loco. ad eundez
 remeauerūt. **Hoc** aut 7 pbici volūt post anno-
 rū. xv. milia. pacta cōtingere. **Quicqz** autē
 sup hoc dixerūt pbi. hoc certitudinalit⁹ tenēdū
 ē q nrm nō ē diffinire qñ vltim⁹ finis erit. **Hoc**
 eni solus nouit tpm conditor qui momēta 7 tē-
 pora cōtinet in sua ptate.

De polo.

Capitulum. xxxiiij.

Polus fm beda
 est stella puissima a qua tota ps celi
 supior ē dicta. **Duplex** aut ē polus
 scz arcticus siue borealis qui sp nobis pollet 7
 relucet nobis autem nunqz occidit. qz sup nos
 existit vnde polus a pollendo ē dictus qz cōti-
 nue mundo pollet. **Sed** secund⁹ polus dī an-
 tharticus. i. australis. polo arthico oppositus
 q nobis sp ē inuisibilis. **Inter** istos duos polos
 quasi inter duos mundi extremos vertices sp
 voluitur firmamentuz. **Hi** duo poli nūqz mo-
 uentur de suo loco tamen circulariter cum spe-
 ra vñ circulo reuoluuntur 7 circūferūt. **Axis**
 aut a polo ad polū per medium centri terre ex-
 tenditur circa quā totius firmamenti impetus
 rapitur 7 mouetur. **Hic** autem axis non ē ma-
 terialis. s. potius linea quedā intellectuā q a po-
 lo vsqz ad polū recto dyametro sicut linea a pū-
 cto vsqz ad pūctum eē tracta itelligit⁹ circa quā
 tanqz circa mundi medium sempiternis rapti-
 bus voluitur firmamentum. **Polus** igr ē stella
 quo ad situm altissima quo ad motum velocis-
 sima. quo ad aspectum nostrum minima. qz nō
 sit in se valde magna. quo ad effectū vltima. qz
 p ipius situm discernunt⁹ situs 7 termini alioz
 siderū 7 celestium circuloz. vnde hec stella ab

astrologo potissime intuetur. Est igitur stella ista brevissimi circuli descriptiva. propter nimiam elongationem et distantiam a nostro situ est sue magnitudinis occultativa. propter situm suum in mobilitate est hominum ipsam aspicientium maxime certificativa. Et ideo vocatur stella maris. quia navigantium et scientiam navigalem habentium in mari est directiva. Rone sui situs medijs totius celi est ostensiva per girum acturi sibi propinqui ab alijs stellis est distincta a cuius vicinitate polus arcticus est vocata fmi Bedam.

De arcturo.

Capitulum xxxv.

Arcurus est signum a septem stellis sitis in axe in se revolutis constitutum ut dicit ysidus. Hanc septem stellarum circulis qui in modum plaustrum vertit. latini eam septentrionem vocaverunt. septentriones non occidere axis vicinitas facit. eo quod stelle iste axi et polo stelle altissime sunt vicine. Dicit autem idem circulus arthophilax. eo quod erethon. i. ylicem vrsam sequitur. Eundem boethem antiqui dixerunt. eo quod plaustrum beret. quod est signum mirabile multis stellis. inter quas est arcturus qui est proprie sidus post caudam maioris vrsae positum. unde ab hac stella. ille arcturus est vocata ut dicit ysidus. Et merito arcturus ab artando est dictus. quia ex prima parte surgit frigus propter elongationem a calore solis. frigore vero poli terre artant et constringunt. Apparent autem septem stelle radiose et rutilantis forme. quarum quatuor anteriores in modum quadranguli alternis lateribus ordinantur. tres vero sequentes in modum semicirculi disponuntur. locantur autem sub polo circa axem. unde spiritus circueunt poli tanquam centrum. unde dicit Gregorius. Semper stelle ille vertuntur circa axem sicut vrsa circa stipites. Et ideo ille circulus maior vrsa vocatur. ut dicit macrobius. Semper vertitur et nunquam ad ima dimergit ut dicit gregorius. Quando tres stellas elevat quatuor ad ima declinat et converso cum quatuor sursum erigit tres ad ima deprimit et demergit ut dicit gregorius. Inter omnes circulos superiores circulus arcturi est altior quam polo vicinior. hominum aspectibus maxime se offert. Nunquam est hora noctis quando videri possit. nisi forsitan eius aspectus nubibus vel nebulis interceptus. Inter medias stellas arctos draco ad modum fulminis elabatur ut dicit marci. hyemali tempore in ortu suo maxime rutilat quadam scintillam irradiatione fortem aque et terre congelationem pronunciat. ut dicit Marcus.

De orione.

Capitulum xxxvi.

O Orion est astrum tempore hyemali ortum aquarum et tempestatum excitativum. Est autem orion nimbulosus ventorum et tempestatum excitativus et generativus. et est ab ortu et inundatione aquarum orion dicitur ut dicit ysidus. In suo autem ortu tempestates generat et aerem immutat. ad modum armati pedes et brachia extendentis disponit et fere per latitudinem trium signorum eius extendit latitudo ut dicit marci. Maxime fulget in signo thauri ut dicit idem. Est autem constellatione maxime notabilitatis et ratione magnitudinis ac pulchritudinis et etiam ratione dispositionis et virtutis. ab ariete. n. usque ad geminos se extendit ut dicit marci. Totam etiam illo trium signorum superficie. fulgoris sui pulchritudine clarior reddit ut dicit idem. gladiati militis et accincti spiritum in stellarum ordine prendit de quo dicit marci. Armatus etiam flagris splendebat in armis etc. Splendor tamen orionis ut dicit idem. signum est future serenitatis sicut converso eius obscuritas future est praesagium tempestatis. Sole existente in signis orionis et tauro et in geminis. omnia germinant et oriuntur quae nutrimentum recipiunt ex aquis et aere et ex terra ut dicit idem. Constellationem orionis sequitur quedam stella quae dicitur canicula quae ab astrologis maliuola dicitur et nociua. quae secundum fabulas eius canis fingitur fuisse ut dicit idem. Non tamen est haec illa canicula nociua quae oritur in leone. a qua dies caniculares a perhibis nuncupantur sicut dicit gregorius. Orion ergo in ortu suo primo tempestatem pronosticat. sed post serenitatem solito operatur ad terre fecunditatem. Sole existente in thauri quasi se abscondit sub radijs solis. nec tunc suam manifestat inferioribus claritatem. Oriuntur autem iterum in iulio. quando sol ascendit in geminis ad circulos superiores quando terra maximam partem distans a aeris quo ad calidam qualitatem secundum Marcus.

De hyadibus.

Capitulum xxxvii.

Hades que et situle dicuntur. sunt quedam stelle pluviales in quarum ortu pluvie multiplicantur ut dicit ysidus. Nam tunc temporis vapores a mari et terra per calorem solaris violentiam fortius ad superiora attrahuntur qui motu hyadum in pluvias resolvuntur. ideo iste stelle dicuntur hyades. i. situle. quia attrahendo humores vel resolvendo eos traxisse a fabulis confinguntur aquas. ut dicit ygidius. habent autem haec stelle situ suum in fronte thauri ut

dicit **Mar.** 7 cum dies extendit 7 sol feruētior
ascendit. tunc hyades solent primo apparere
vt dicit greg. sup iob. xx. Quando a saturno im
pellunt diuersas generant tempestates vt dic
beda. In hyadum ortu fruges vberius crescūt
quia tūc a pluuijs irrigant plures habet cōstel
lato hyadū stellas clarissimas p girum ordina
tas. que oriunt in. xvj. gradu thauri. Oriuntur
7 turbant aerē in ortu suo fm albu.

De pliadib.

Capitulum. xxxviij.

Pliades sunt se
ptem stelle a pluralitate dicte q̄ sibi
sunt vicine. ab inuicē tamē sunt di
stincte vt dicit greg. hyemali tpe oriunt. Quā
to aut aura serenor ē 7 frigidior. tanto meli⁹ ab
alijs discernunt. vna x̄o inter septem latere vi
detur q̄ ex toto se nō manifestat nec ex toto se
occultat. Inter genua thauri habent situm vt
dicit ysi. Sol in mense iunio p pliaides iter fac
7 tūc aeris caliditas pluuijs vernalibz tpat 7 t̄
ra tūc t̄pis floz pulcritudine adornat fm mar.
Hac de cā dicit iuno amasse maiā q̄ fingit vna
fuisse de pliadibus 7 fuit mater mercury fm si
gmentū poetarū fm mar. Scdm albu. aut oriū
tur pliaides in. xvj. gradu thauri cum biadibus
7 motu suo turbant aerem.

De canicula.

Capitulum. xxxix.

Canicula est que
dam stella feruentissima que oritur
fm al. in. xxix. gradu cancri. in cuius
ortu magna fit aeris turbatio. Ab hac stella di
cuntur dies caniculares in quibz sanguinem mi
nuere vl̄ medicinam laxatiuaz accipe ē summe
piculosum. ppter excessum dilteperātie aeris in
calore. An̄ ypo. in amph. Ante canē 7 p^o canē
7 sub cane moleste sunt farmacie. ibi d̄ in p̄mē
to. q̄ ante ortū illius 7 p^o ortum statim piculo
sum ē dare potōem laxatiuā q̄ tūc ē aer calid⁹
7 siccus. s. a calido signo 7 a calida stella 7 a sole
tūc in leone cū canicula ex̄nte. vñ ex modica me
dicina corpus fieret nimis calidum 7 siccū 7 fe
bris forsitan sequeret. Medicina etiā euapo
raret 7 minus oparet cū corpis poti tūc ex ca
lore aeris sunt apti vt dicit idē gal. Calor extra
neus vires extrahit medicine vñ aqua calida re
pugnat solutōni si calor aeris tunc ē fortis. pte
rea virt⁹ interior tūc ē debilis. que p potiōez vl̄
minutōem pl⁹ debilitatur. Durāt aut dies ca
niculares a. xv. kalēdis aug^o sti vsqz ad nonas
septembriis 7 sic sunt. l. sicut ibi dicitur.

De luce 7 eius pprietatib.

Capit. xl.

Lux fm **Da.** est
spēs p oia sibi similis. de luce aut qd
sit fm rem vtrū. s. sit suba vl̄ accidēs
diuersimode loquunt auctores. Nam ari. dicit
lumē nō eē corpus. nec a corpe defluxū. **Dam.**
etiā dicit lumen ppriam ypostasim. i. subam nō
habere. Scdm aug. sup gen. ad literam. Lux ē
suba corporea summe simplex in genere corpo
rū. summe mltiplex in efficacia. summe mobilis
7 absolute penetratōis 7 minime resistentis. et
summe disparia 7 cōtraria generās 7 scilicet.
summe cōuertibilis. summe naturalis motōnis
principium 7 origo. summe pfectibilis. summe
iocunda. summe cōmunicabilis. vñ luce in cor
poribz nihil ē vtilis. nihil cōuenient⁹. nihil pul
crius. nihil velocius. nihil subtilius. nihil impaf
sibilis. nihil virtuosius inuenitur. Est aut dīa
inter lucem 7 lumen. Nam lumen ē quidā de
fluxus a luce sine irradiatio defluens a suba lu
cis. Lucem aut dicit ipam fontalem subam su
per quā lumen innititur. Si. n. lux considerata
in se sit accidens p se cāretur a forma subiecti
sui. vnde si lux in aere eēt accidens cāret lux ve
ra a forma aeris quod eē nō pōt. Preterea lux
mutat subiectū suum. Qd ptz qz lux ē natura
liter in oriente. accideret x̄o in occidente 7 lux
orientalis generat. primam sibi 7 ita deinceps
vsqz ad occidentē. Accidentia. n. non pmutant
suum subiectū. nec extra illud agunt. ex quo vi
det qz lux non sit accidens. Preterea si eēt acci
dēs aeris necessario moueret aer subito ab oriē
te in occidentē fm subitum motum lucis. sic aut
moueri subito non ptingit aeri nec alicui elemē
to. Preterea luce nihil ē nobilius. accidēs aut
est ignobilis suba. Ex quo videtur qz lumen
non sit accidens. cū aer longe sit ignobilior ipa
luce. Sz si lux est corpus difficile est intelligere
qualiter lux sit in aere vel cum aliquo corpore
diaphano. vt in crystallo. cum duo corpora si
mul non possunt esse in eodez loco. Non est ta
men inconueniens nec impossibile ponere lucē
esse substantiam corpoream et esse simul cū ali
quo corpore. videmus enim aquam 7 cinerem
pariter iungi 7 misceri salua vtriusqz corporei
tate 7 localitate vtriusqz superficiem ab alio vi
stingente et vtriusqz partes infra propriam
superficiem continente. Quantumcūqz enim
simul immisceantur cinis et aqua permanet ta
men aqua in sua corporeitate per partium sua
rum coherentiam et continuitatez. 7 cinis i sua
nec ppter istam p̄mixtōz 7 vnionē sil̄ sunt duo

corpa in vno loco imo aqua habet suum locum proprium et cinis suum. Sic lux potest esse in aere vel in quocumque alio corpore salua vtriusque corporitate. et suarum partium substantialium continuitate. Unde et lux subintrans ad interiora aeris vel cristalli habet suum locum ipsius superficies ambientem et a substantia adiuncti sibi corporis distinguentem. quibus non possit propter simplicitatem sue substantie recte percipi vel videri in re. imo quod mirabilius est multe luces pariter concurrentes impmixte et tamen vnite coniungunt. salua cuiuslibet substantiali forma quia ab alia differt. licet nulla respectu alterius materialis sit vel formalis sicut manifeste docet et dicit dyoni. in lib. de di. no. cuius hec sunt verba. Lumina inquit lampadarum cum sint in domo vna tota inuicem totis sunt communia diligentem tamen habent a se inuicem discretiōnem. vnita discretiōne et vnitate discreta. videmus. n. multis ad vnum lumen accensis lampadibus iuxta omnium lumina vnam claritatem et discrete relucere nec poterit quis ut arbitror alicuius eorum ab alijs ex aere continere cetera dum simul sunt ibi sequestrare aut alterius sine altero cernere. totis inconfuse inuicem cōtemperatis. Subducta autem vna simul et proprium lumen recedit. nihil secum ceterorum luminum auferens aut de suo aliquid eis relinquens. Erat. n. omnium ut dictum est perfecta vnitas naturaliter impmixta et nulla parte confusa que sita est in hoc corpore aere et materiali lumine etc. Hucusque dyo. manifeste docet luminaria simul vniri. salua tamen cuiuslibet proprietate substantiali et accidentali quas deferunt secum. siue accedendo siue recedendo. Lux itaque secundum dyoni. est substantia in se sita a qua procedit irradiatio quedam et illuminatio corporum aliorum. semper enim lucet lux in se et tamen non se illuminat sed solum quando inuenit corpus habens materiam dispositam et aptam ad illuminatōem ut dicit aug. Substantia enim celorum est vere lux que in corporibus obtinet primum locum. Et tamen celum non illuminat in tenebris vel in nocte. Semper ergo lux lucet inuisibiliter et in tenebris. sed non semper illuminat visibiliter unde virtus lucis sentit omnia creatura. Inuisibiliter enim operatur virtus lucis sensum et motum in animalibus ut dicit in li. fontis vite. Dicit etiam al. in li. de iudicijs astrorum ypo. dixisse et docuisse. quod nisi stellarum lux de nocte subtiliaret densitatem aeris destrueretur omne corpus animatum. et tamen certum est stellarum lucem de nocte sepius non videri. Impressio enim et operatio lucis est manifesta in mari. quia fluit et refluit per applicatōem lune ad ali-

quem situm siue illuminat aerem siue non. In visceribus etiam terre vbi non attingit lumen virtus lucis operatur ut patet in mineralibus et rebus alijs ibidem generatis. et breuiter presentia lucis est necessaria in omni corpore mixto. per quam contraria in elementis vniantur. lux itaque a summo celo usque ad centrum mundi est diffusa. que in sua substantia et radice vna est et simplex. variata tamen secundum diuersitatem recipientium siue solis siue aliorum corporum superiorum vel inferiorum vbi est vna substantia. virtus et operatio lucis habet non luminositatis. Hec est primogenita lux que creata fuit die primo ut dicitur. Haec que corpori solari et ceteris celestibus quarto die factis supersedit. unde sol et sidera primum luminis vehicula sunt. que propter susceptiōnem lucis incorporealis sufficiunt sine sue substantie deperditione ad illuminatōem perpetuam et perpetuam. unde ista lux vbi que attingit et omnia corpora secundum magis et minus perficit et disponit. lux igitur radix fundamentumque omnis illuminatōis vna est in substantia que non continetur accidentiter ab aliquo corpore inferiori. sed magis continet omnia corpora. respectu quorum penitus formalis est licet in se sit materialis et situata. et ideo lux cum sit materialis habet potentialiter partem extra partem. Quia hoc formalis est. habet actu partem extra partem quod habet materia in potentia. hoc habet forma in effectu. Ex quo manifestum est. quod cum lux in genere corporum minimum habet de materia et maximum de forma. vicinior est forme quam materie. Et ratio materie est in minimo. scilicet in puncto. ratio vero forme est in omni loco. Nam vnumquodque habet ita moueri ad locum sicut ad formam suam ut dicitur. Aristo. quia forma quanto est nobilior tanto materiam suam plus extendit ut dicitur alga zel. propter quod forma lucis quia est nobilissima in genere formarum corporum maxime materiam suam distendit. Et ideo vnus punctus luminis siue lucis sufficeret ex se ad illuminatōem totius orbis. propter materie sue nobilitatem et forme summam actualitatem secundum alga. vna igitur est lux simplex ut vniformis in sua essentia quibus diuersa sint luminaria que in se sunt distincta. Quis videat in vno actu vniformiter aggregata nec lumen vnum intrat subam alterius quibus sensibilibus tanquam vnum lumen vniri videant. Non ergo est inconueniens ponere duo corpora simul quorum vnum est subtile et formale et que complementum alterius. reliquum autem est materiale et imperfectum. Duo vero corpora glorificata in eodem vbi esse non possunt quia neutrum respectu alterius materiale potest esse in aliquo vel formale. Sed glorificatum et non glorificatum simul esse possunt sine aliquo

in conuenienti sicut expresse dicit aug. lux vt dicit ba. est maxime mobilis incessanter enim mouet se 7 gignit linealiter 7 circūferenter in omnē partem se mouendo 7 diffundendo vnde q̄tum est de se subito mouetur. lux enim summe ē actiua 7 sine resistentia ad intima cuiusq̄ rei penetratiua. diuersorum 7 disparium generatiua et cōtrarioꝝ in elemētis 7 corporibus mixtis i cōcordiā 7 vnitatē reductiua. Radioꝝ suoꝝ p̄iectiōe. directiōe. intersectiōe. confractiōe. 7 reflectiōe omnium in eē. p̄ductiua in eē conseruatiua. v̄l ab eē dissolutiua vt dicit calcidius sup̄ thimeū. vite 7 p̄manētie cuiuslibz rei regitiua ē lux 7 directiua. suūius naturaliter multiplicatiua. Lux. n. multiplicat se gignendo. gignit lucē 7 lux genita siml gignit 7 generat lucē sibi succedentē. 7 sit in vno instanti vnus punctus. replens lumine totū orbē. Itē lux ē sui 7 alioꝝ manifestatiua. colorz p̄ sui incorporatiōem in superficie humidi p̄spicui effectiua sicut dicit aug. lux tenebras expellit. merores dissoluit. insidias p̄dit. securitatē parit. oēm sp̄m letam iocūdāq̄ inducit. rebus oībz formā 7 decorā tribuit 7 inducit. q̄ sine luce omnia corpa occulta remanēt 7 ignota. Aufer inquit dam. lucē 7 omnia in tenebris incognita remanebūt. Lux igr̄ fm̄ ambro. 7 etiā fm̄ basili. ē pulcritudo omis visibilis creature. cui gr̄a maxima ē in aspectu. que cetera mundi mēbra laudibz efficit digna. Hec vt dicit basi. idem ē angeloz 7 sanctorz supra celū quietissima habitatio. Hec summe trinitatis p̄ exemplū ē demonstratio manifesta. Hec lux sine diminutiōe sui ē luminositatis manifestatiua 7 diffusiuā. que in superficie vmbrosi corporis recepta. nō se pfundat q̄tū ad visibilē sp̄m. sed quo ad virtutē vt dicit ysi. Vltas alias p̄p̄tates laude dignas habet lux. quo ad suā substantiā virtutē 7 op̄atiōem. cuius substantia nihil inuenitur purius. vnde transiēs p̄ sordes n̄ sordescit. cuius virtute nihil ē actualius. cuius op̄atiōe nihil vtilius in corporibz reperitur.

De splendore.

Capitulum. xli.

Splendor ē quidam defluxus exiens a substantia lucis. Egredit̄ autē a luce sine alterius nature comixtiōe. luci a qua exit ē coeūus i duratiōe vt dicit aug. Cito ē ignis tam cito eff splendor vnde si ignis eēt eternus. splendor eēt eternus. Exit etiam splendor a luce sine lucis diminutiōe sine puritatis lucis cunctamine sine discōtinuatōe cum sui 7 alioꝝ manifestatiōe cum sui multiplicatiōe. vt dicit basi.

De lumine.

Capitulum. xlii.

Lumen differt a

lucē sicut sp̄s a genere. Omne. n. lumen lux ē. sed non econuerso omnis lux est lumen. Nam lumen est defluxus quidaz a substantia lucis in aere v̄l in alio diaphano corpore receptus 7 vndiq̄ circūfusus. triplex autē est lumē vt dicit auctor p̄spectiue. s. reflexū. fractum. 7 directum. Reflexum sicut a speculo et alijs politis corporibz que reijciūt lumē a se receptum. Aliud est lumen fractum sicut quādo lumen venit ad corpus densum vel durum recipit lumen in se. sed p̄pter materiam oīno inobediētem. lumen illud non tenet rectum incessuz sed diuertitur ab incesu recto 7 vocat̄ fractio ra dii. Tertium lumen est directum qd̄ non repellitur neq̄ inuenit materiā aliquo mō inobediētem 7 transit libere 7 facit op̄atiōes perfectas. Illud lumen est aeris 7 alioꝝ corporum transparentium p̄fectiuum decoratiuū. formarum 7 figurarum declaratiuū oculoz letificatiuū. oculis lippis 7 infirmis est lumen odiosum 7 molestie illatiuū. hominū a somno 7 corpe 7 ocio excitatiuū. formarū 7 sp̄rum in superficie speculi v̄l politi corporis imp̄ssiū. Nam lumen ad superficiem polite materie p̄tingens in angulis equalibus se reflectit. 7 oīm subiectoz formas ibi imprimat. vnde qd̄ extra ē p̄ substantiā in superficie speculi collocat p̄ imaginē v̄l figuram. lumē eēt fm̄ dispositiōem materie quā subintrat imutatis susceptiuū. Nam eius claritas intendit̄ in materia p̄spicua. atq̄ pura 7 remittitur in feculenta materia 7 obscura. In materia enī diaphana obstaculum nō inuenit iō p̄ eaz eradiās p̄p̄ios fulgores exprimit 7 ostendit vt di. dyo. Et quanto p̄fectius illi infunditur. tāto latus ex ea refusa ad alia deriuat. Accedens ad grossiorem naturam illius habet obscurioris distributionem aptiōem. Sicut. n. cum materie crasse infunditur capitur imp̄fecte. ita cum se effundit extrinsecus apparet obscure. vnde materie crassities impedit q̄ illuminatiō recepta distribuatur. In purioribz igitur substantijs p̄fecto apparet 7 augmentatur. in grossioribz minorat̄. Ex quo patz q̄ a purissimis 7 subtilissimis materijs lumen p̄fecte cōp̄hendit̄. a cōpactis v̄o et obtusis repulsam pati inuenitur.

De radio.

Capitulum. xliii.

Radius ē quidaz luminosus a corpe lucido defluxus

quo mediante lux vel lumen suam pficit actōez
vt di. **Basi.** Radius aut̄ alius est ppendicula-
ris 7 rectus qui a corpore lucido siue luminoso
emissus recto 7 lineari motu sine discretōne ali-
qua petit centrū. **Alius** ē collateralis 7 cōfract⁹
qui a corpore luminoso exiens 7 aliqd̄ diaphanū
inueniens non recte pcedit. sed obliquat motuz
suum 7 ista obliquatio vocatur radij cōfractio
Alius hō ē reflexus qui quidē a suo principio
recte v̄ oblique p̄greditur sed a corpore obiecto
repellit 7 rep̄cutitur. 7 talis rep̄cussio vel repul-
sa radij flectio nuncupat̄. vt di. aug. p̄spectiue
Radius itaqz luminosus est mobilis 7 agilis p̄
spiciuus 7 orbicularis de se rect⁹. maxime si fue-
rit perpendicularis. **Contingit** autem radiū
frangi 7 obliquari 7 qñqz ad ptem oppositam
proycti fm̄ dispositōem matene quā inuenit v̄
quā tangit. **Hic** radius in nube concava 7 hūi-
da interclusus. diuersas opatur in nube vel in
aere formas calozes 7 figuras vt patet in colorib⁹
arcus celestis qui nihil aliud ē v̄ eē dicitur
q̄ subintratō radiozum in nubem concavam 7
aquosam vt dicitur in li. meth. **Ex** subito semp̄
motu radiozum 7 cōtinuo p̄tingit aerē circūfu-
sum ignis 7 inflāmarī maxime cū cōcurrerit
in loco fractōnis. **Nā** radij ibi coadunati mu-
tuo cōculcant. **Et** ita sunt cā quare aer circūfu-
sus sepius inflamatur vt patet in cristallo v̄ be-
nillo. ex cuius oppositōne contra solares radios
stippa apposita accenditur 7 ignitur.

De vmbra.

Capitulum. xliij.

Vmbra ē obiectō
corporis tenebrosi 7 opaci ad lucē
siue corpus luminosum. **Est** itaqz
vmbra triplex fm̄ pblicam p̄sideratōem. **Cō-**
tingit. n. q̄ corpus luminosum fit rotundum.
Et aliquando ē maius q̄ corpus obiectum. ali-
quando equale. aliquando minus. **Si** equale
facit vmbraē equalem 7 rotundam. 7 talis vmbra
dicitur chelindroides. i. equaliter rotunda.
Si minus sit obstaculo facit vmbraē tendētē
in latum ad modū calathi 7 talis vmbra dicit̄
cathaloides. si hō corpus luminosum mai⁹ fit
corpore supposito facit vmbraē tendētē in acutus
7 iconum. 7 talis vmbra d̄ conoydes. **Ex** quo
patet q̄ cum sol sit maior terra. facit vmbraē co-
noidē. **Contingēte** iḡ q̄ terra sit opposita soli
q̄ assignato modo ita alte dirigit vmbraē q̄ lu-
nā attingit 7 eā inficiēdo eclipsim lune facit. sed
ex quo sol tumorem spere p̄terit. iste conus trā-
sit 7 declinat in ptem oppositā 7 tūc luna libere
apparet 7 illuminatur. **Cuz** hō luna directe sit

opposita soli luna facit vmbraē cathaloidē 7 iō
vmbraē contra trā dirigit et eclipsim p̄ticularē
facit. qz talis vmbra nō sufficit tegere totā terrā
cū a radijs solis in quibusdā p̄tib⁹ illuminet et
ex tali vmbra accidit eclipsis i vno clymate alio
illuminato existente vt di. albu. vmbra hō calo-
ris solaris ē repressiua splendoris radioz sola-
rium occultatiua sterilitatis 7 fecunditatis trē
inductiua. sp̄entū amica 7 colubroz nutritiua
estuantiū 7 itinerantiū refrigeratiua. maturita-
tis fructuū tardatiua. timoris 7 horroz melā-
colicis incussiuua. **Cū** nō sit corp⁹. speciei corpis
ē rep̄tatiua. corpoz motu 7 quiete est sui p̄ius
p̄figuratiua. **Nā** moto corpore se mouet. quiescē-
te quiescit. fugientiū est infecutiua. 7 insequentiū
fugitiua. quāto etiā dies ē longior 7 sol in celo
stat altior tanto obiecti corpis vmbra videtur
minor 7 ecōuerso. **Et** ideo sole oriēte videt̄ vmbra
maior. similiter 7 in occasu q̄ in meridie.

De tenebra.

Capitulum. xlv.

Tenebra est lucis
absentia a tenendo dicta. **Ligat.** n.
7 tenet oculos ne solem videāt siue
lucē 7 sic nihil ē nisi pura priuatio. **Tenebra** ē
d̄ aer obscurus v̄ vmbra opaci corpis vt dicit
Basi. 7 qualitate 7 situ luci p̄trariatur. timores
incutit. colorum pulcritudinem tollit. verecun-
diā diminiuit. somnolentiā nutrit. **Explic̄**
liber octauus.

Incipit liber nonus de tpe 7 p̄tib⁹ t̄pis.

Distqz autē di-
stimus de p̄rietatib⁹ celi 7 ei⁹
p̄tū d̄ qbus sacra pagia facit
mentōz. dicēdū ē sub breui cō-
pendio de ei⁹ effectū. s. de mo-
tu 7 mensura motus. i. d̄ p̄rietatib⁹ t̄pis 7 p̄tū
ei⁹. **Causat** aut̄ mot⁹ primo 7 p̄ncipalit̄ a volu-
tōe celi cui⁹ motus p̄mus ē 7 sempiternus vt d̄ i
li. de ce. 7 mū. neqz similis ē motui inferiorz cor-
pali 7 visibili. **Cā** tñ ē mot⁹ inferioris. qz mot⁹
rerū inferiorz generabiliū p̄cedit ex incorpali 7
vniformi motu orbū supioz vt di. ari. ibidem.
Motus aut̄ ē trāsitus a t̄mino ad terminū cō-
trariū vt d̄ in fine libri eiusdē. **Omne.** n. qd̄ p̄-
mutat̄ de p̄trario mutat̄ in p̄trariū. **Et** sunt sex
sp̄es mot⁹. s. generatio. corruptō. alteratō. an-
gmētū. diminiutō fm̄ locū mutatō. vt d̄ ic idē.
Mot⁹. n. p̄mutatōnis fm̄ sitū. ali⁹ ē reuolubilis
7 spericus. alius rectus. alius compositus. **Re-**
uolubilis autem non mutat locum fm̄ totum
s̄ fm̄ p̄tes. **Circular̄** tñ qñqz mutat locū vt p̄t